

Kestävän kehityksen toteutuminen Joensuussa

Vapaaehtoinen arvio YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta Joensuun kaupungissa

Tiiia Raudanpää, Eveliina Huusko ja Tuuli Hyppänen

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Paikallinen vapaaehtoinen raportointi	5
3. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Joensuun strategiassa.....	6
4. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Joensuussa indikaattoreiden valossa.....	9
Tavoite 1: Poistaa köyhys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.....	9
Tavoite 2: Monipuolisen ja riittävän ravinnon saannin edistäminen, ruokaturvan saavuttaminen ja kestävän maatalouden edistäminen	13
Tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille	17
Tavoite 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet 22	
Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.....	24
Tavoite 6: Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille	27
Tavoite 7: Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille	30
Tavoite 8: Edistää ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	33
Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita	36
Tavoite 10: Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä	40
Tavoite 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat	43
Tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.....	48
Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan	50
Tavoite 14: Säilyttää vesistöt ja niiden tarjoamat luonnonvarat sekä edistää kestävää käyttöä	53

Tavoite 15: Suojella maaekosysteemejä.....	56
Tavoite 16: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia	58
Tavoite 17: Tukea vahvemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalialia kumppanuutta	61
5. Yhteenvetö.....	62

1. Johdanto

YK:n jäsenmaat hyväksyivät vuonna 2015 globaalisen kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n. Ohjelmassa on esitetty vuoteen 2030 ulottuvat yhteiset kestävän kehityksen tavoitteet kaikille YK:n jäsenmaille. Tavoitteita on 17 ja niiden päämäärenä on käänää globaali kehitys uralle, jossa ihmisten hyvinvointi ja ihmisoikeudet, talous ja yhteiskuntien vakaus turvataan ympäristön kannalta kestävällä tavalla. Vastuu tavoitteiden saavuttamisesta on maiden hallituksilla. Ensimmäisen kestävän kehityksen maaraportin Suomi laati vuonna 2016 ja toisen vuonna 2020.¹ Näiden pohjalta valtioneuvosto teki ensimmäisen selonteen Agenda 2030 toimeenpanosta vuonna 2017, jota päivitettiin vuonna 2020.²

Vuoden 2022 maaliskuussa Suomen kestävän kehityksen toimikunta hyväksyi uuden kansallisen kestävän kehityksen strategian vuosille 2022–2030.³ Uusi strategia on nimeltään “Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalista vastuullinen Suomi” ja sen pääsisällön muodostaa toimikunnan valmisteleva Agenda2030-tiekartta, jossa on tunnistettu kuusi järjestelmäasoisia muutoksia vaativaa kokonaisuutta. Nämä kokonaisuudet ovat:

- Hyvinvointia edistävä työ ja talous sekä kestävä kulutus
- Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat
- Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus
- Hyvinvointia edistävä ruokajärjestelmä
- Monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta vahvistava metsien, vesien ja maan käyttö
- Kestävä energiajärjestelmä

Lisäksi vuonna 2022 Suomi sijoittui toista vuotta peräkkäin kärkisijalle kansainvälisessä kestävän kehityksen maavertailussa. Vertailussa arvioitiin, miten valtiot edistävät globaalina kestävän kehityksen toimintaohjelmaa (Agenda 2030) ja siihen kuuluvia kestävän kehityksen tavoitteita. Maavertailu osoitti, että Suomi on saavuttanut tai on lähellä saavuttaa erityisesti sosiaaliseen kestävyyteen liittyvät tavoitteet,

¹ Kestävä kehitys | Toimeenpano Suomessa

² Kestävä kehitys | Agenda 2030 -toimeenpano-ohjelma | Toimeenpano Suomessa

³ Kestävä kehitys | Uusi kansallinen kestävän kehityksen strategia on hyväksytty

mutta ekologiseen kestävyyteen liittyvissä tavoitteissa on muiden maiden tapaan vielä parannettavaa.⁴

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet huomioidaan myös Suomen kansallisessa kaupunkistrategiassa 2020–2030, joka on kumppanuuden strategia kaupunkien ja valtion välillä. Valtion ja kaupunkien tavoiteena on tehdä yhdessä aktiivista, vuorovaikuttelista yhteistyötä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa. Paikallisten toimijoiden ja kaupunkien panostus on erityisen tärkeää, sillä jopa 65 % kestävän kehityksen tavoiteista voi jäädä saavuttamatta ilman kaupunkitason toimintaa. Kestävän kehityksen tavoitteet sisältävät erityisen kaupunkitason tavoitteen, jonka mukaan kaupunkisuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota turvallisuuteen ja kestävyyteen.⁵ Tämän selvityksen tavoitteena on kuvata, mikä on YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanon tilanne Joensuussa.

2. Paikallinen vapaaehtoinen raportointi

Valtion tavoiteena on tukea kaupunkeja kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisessa toimeenpanossa. Euroopan komissio on julkaissut käsikirjan tukemaan vapaaehtoista paikallista raportointia (Voluntary Local Review, VLR). Käsikirja on suunniteltu oppaaksi, jonka avulla on mahdollista määritellä sopevat indikaattorit kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisen toimeenpanon raportointiin. VLR-raportointi on työkalu, jonka avulla on mahdollista arvioida kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista paikallisella tasolla. Lisäksi se antaa kaupungeille mahdollisuuden priorisoida toimia ja lisätä tietoisuutta kestävästä kehityksestä paikallisyhteisössä ja hallinnossa.⁶

Helsinki on ollut Suomessa edelläkävijä laatimalla mm. kaupunkitason toimeenpanoraportin sekä erilaisen raportin kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta Helsingissä vuonna 2019. Vuonna 2021 julkaistiin Agendasta teoiksi -raportti, jossa tarkastellaan aiempaa laajemmin ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden toteutumista Helsingissä.⁷ Samalla Helsinki on pitänyt vahvasti esillä sitä, että

⁴ Sachs, J., Lafortune, G., Kroll, C., Fuller, G. & Woelm, F. | Sustainable development report 2022

⁵ European Commission | European Handbook for SDG Voluntary Local Reviews

⁶ European Commission | European handbook for SDG Voluntary Local Reviews

⁷ Helsingin kaupunki | Helsinki ja kestävän kehityksen tavoitteet

merkittävä osa tavoitteiden tosiallisesta toimeenpanosta toteutuu paikallisella tasolla. Helsinki on myös kannustanut muita kaupunkeja mukaan kaupunkitason kestävän kehityksen työhön. Helsingin ohella esimerkiksi Turku, Tampere, Espoo ja Vantaa ovat laatineet omat VLR-raporttinsa, joita on hyödynnetty myös tämän selvityksen laatimisessa.

Vapaaehtoisen paikallisen kestävän kehityksen raportin laatiminen on nostettu toimenpiteeksi Joensuun ilmasto-ohjelmassa 2022–2025⁸. Joensuun kestävän kehityksen työn tueksi laadittavassa vapaaehtoisessa kestävän kehityksen paikallisessa raportissa arvioidaan Joensuun nykytilaa suhteessa YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

3. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Joensuun strategiassa

Helppo hengittää – Joensuun strategian puolivälitarkastelu kaudelle 2021–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2023. Strategiassa linjataan kaupungin toiminnan sekä lyhyen että pitkän aikavälin tavoitteita, jotka ohjaavat kaupungin toimintaa strategiakauden aikana.

Joensuun strategian keskiössä ovat hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Kaupunkilaisten hyvinvointi sekä kaupungin tulevaisuus varmistetaan toimimalla taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Joensuun tavoitteena on olla kasvava yliopistokaupunki, jossa jokaisella taustoista riippumatta on yhtäläiset mahdollisuudet elää ja menestyä. Päättöksenteko on avointa, millä halutaan kannustaa asukaita osallisuuteen. Toimintaa ohjaavat strategiset painopisteet, joita ovat:

- 1) Vakaa ja vastuullinen talous
- 2) Elinvoima, yrittäjyys ja työllisyys
- 3) Kestävä kaupunkiympäristö
- 4) Kasvatus, opetus ja opiskelu

---

⁸ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma 2022-2025

- 5) Osaava ja innostunut henkilöstö
- 6) Osallisuus, meno ja meininki.⁹

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista Joensuussa tarkasteltiin strategialähtöisesti. Seuraavassa taulukossa on esitetty kuhunkin YK:n tavoitteeseen linkittyvät Joensuun strategian 2021–2025 painopisteet.

Taulukko 1. Joensuun strategian painopiteiden linkityminen YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

1. Vakaan ja vastuullisen talouden Joensuu

2. Elinvoiman, yrityjyyden ja työllisyyden Joensuu

⁹ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin strategia 2021–2025

3. Kestävän kaupunkiympäristön Joensuu

4. Kasvatukseen, opetuksen ja opiskelun Joensuu

5. Osaavan ja innostuneen henkilöstön Joensuu

7. Osallisuuden, menon ja meiningin Joensuu

4. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Joensuussa indikaattoreiden valossa

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Sustainable Development Goal, SDG) toteutumista Joensuussa tarkasteltiin myös erilaisten indikaattoreiden valossa. Tässä luvussa esitetään kullekin YK:n kestävän kehityksen tavoitteelle keskeisiä indikaattori- ja toimenpidetietoja sekä katsaus kunkin tavoitteen tilaan Joensuun kaupungissa. Indikaattorit ovat valikoituneet Helsingin¹⁰ ja Turun¹¹ kaupunkien raportointiesimerkkien, Euroopan komission paikallisen raportoinnin käsikirjan suositusten¹², Ympäristöministeriön Kestävän kaupunkikehityksen indikaattorit -raportin¹³ sekä tietojen saatavuuden perusteella.

Tavoite 1: Poistaa köyhys sen kaikissa muodoissa kaikkialta

Köyhys on ongelma, joka näyttää monissa eri muodoissa yhteiskunnassa. Se voi olla esimerkiksi peruspalveluiden osallistumismahdollisuksiin liittyvä niukkuutta tai sosiaalista syrjintää. Köyhyyden poistamisessa avainasemassa ovat kestävä talouskasvu, vastuulliset työpaikat ja tasa-arvo. Köyhyyden monialaiset haasteet liittävät tavoitteen moniin muihin kestävän kehityksen tavoitteisiin.¹⁴

Valtakunnallisesti perustoimeentulosta vastaa sosiaaliturva ja sitä voivat saada henkilöt, joiden tulot eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Kela vastaa pääosin sosiaaliturvan järjestämisestä. Sosiaaliturva kattaa vanhuuden, työkyvyttömyyden, sairauden, työttömyyden, lapsen saamisen, huoltajan menetyksen, kuntoutuksen tai opiskelun vuoksi syntyneen toimeentulon tarpeen.¹⁵ Kelan järjestämän sosiaaliturvan lisäksi Joensuun alueella Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote myöntää

¹⁰ Helsingin kaupunki | Agendasta teoiksi

¹¹ Turun kaupunki | Nämä Turku tekee hyvää, kestävää ja parempaa kaupunkia

¹² JRC Publications Repository | European Handbook for SDG Voluntary Local Reviews

¹³ Valto | Kestävän kaupunkikehityksen indikaattorit: YK:n kaupunkikehitysohjelman ja kestävän kaupunkikehityksen kansallinen seuranta

¹⁴ Mayorsindicators | Indikaattorit

¹⁵ Kansaneläkelaitos | Suomen sosiaaliturva

täydentävää- ja ennaltaehkäisevää toimeentulotukea, joita perustoimeentulotuen asiakas mahdollisesti voi tarvita.¹⁶ Edellä kuvattujen lisäksi on olemassa myös työperustainen sosiaaliturva, johon kuuluu mm. työttömyysetuudet ja työeläkkeet. Työttömyysetuksien järjestämisestä vastaavat työttömyyskassat yhdessä Kelan kanssa.¹⁷ Valtakunnalliset sosiaaliturvan muutokset tulevat vaikuttamaan erityisesti Joensuussa lyhyellä aikajänteellä, koska alueella työttömyys ja riippuvuus sosiaaliturvasta on suhteellisesti korkeaa.

Joensuun työllisyysaste nousi vuonna 2022 ja työttömyysaste laski edellisestä vuodesta 0,7 %-yksikköä. Myös työttömien määrä aleni edellisvuoteen verrattuna. Suunta on oikea, vaikka tavoitetasoon, 12,0 %, ei päästy ja vuodelle 2025 asetettuun tavoiteteaan, jossa työttömyysaste olisi valtakunnan keskiarvon tasolla on vielä paljon matkaa. Koko maan työttömyysaste oli 6,8 % ja laski 0,9 %-yksikköä edellisestä vuodesta.¹⁸

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Eriarvoisuuden kaventaminen ja syrjäytymisen ehkäisy

Joensuun kaupungin toimintaa ohjaa hyvinvointikertomus ja -suunnitelma¹⁹, jossa on asetettu tavoitteita kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi vuosille 2021–2025. Eriarvoisuuden kaventaminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ovat avainasemassa uudessa hyvinvointisuunnitelmassa. Varhaislapsuus on merkittävä ajanjakso oppimisen ja kehityksen kannalta ja sillä on merkittävä vaikutus myöhempään koulumenestykseen ja työllisyyteen. Tästä syystä Joensuun kaupunki haluaa tarjota laadukasta varhaiskasvatusta taustoista riippumatta. Tasokkaasta varhaiskasvatuksesta hyötyvät erityisesti heikommista oloista tulevat lapset. Koulukiusaamisella on merkittävä vaikutukset yksilön mielenterveyteen, joten siihen halutaan puuttua ennaltaehkäisevällä tavalla. Joensuun kaupunki on hyvinvointisuunnitelmassaan

¹⁶ Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote | Toimeentulotuki

¹⁷ Kela | Suomen sosiaaliturva

¹⁸ Joensuun Kaupunki | Arvointikertomus 2022

¹⁹ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025

listannut tavoitteita koskien eriarvoisuuden kaventumista ja syrjäytymisen ehkäisyä mm. listaten seuraavia tavoitteita:

- Vuoteen 2025 mennessä vähintään 77 % 1–5-vuotiaista osallistuu varhaiskasvatukseen (lähtötaso 74,5 %)
- Vuonna 2025 vähintään kerran viikossa kiusattujen 4. ja 5. luokan oppilaiden osuus on enintään 4,5 % (lähtötaso 6,5 %)
- Työttömyysaste laskee vuoden 2023 loppuun mennessä vähintään valtakunnalliselle tasolle.

Työttömyysjaksojen pitäminen lyhyinä

Joensuun kaupunkistrategian keskeisenä tavoitteena on turvata työllisyys ja työvoiman saatavuus. Työttömyysjaksoit pyritään pitämään mahdollisimman lyhyinä ja kaupungin tavoitteena on edistää paikkariippumattoman työn tekemisen edellytyksiä.²⁰

Joensuun kaupunki osallistuu työllisyyden kuntakokeiluun vuoden 2024 loppuun asti, minkä jälkeen vastuu työllisyyspalvelujen järjestämisestä siirtyy valtiotoimijalta kokonaisuudessaan kunnalle. Kuntakokeilun aikana kaupunki vastaa Kelan työttömyysetuutta saavien, alle 30-vuotiaiden ja maahanmuuttajien palveluprosessista ja työllisyyttä edistävien palvelujen, kuten palkkatuen, työnhaku- ja uravalmennusten, työvoimakoulutusten, työkokelujen ja työttömyystuella opiskelun tarjoamisesta. Kuntakokeilulla halutaan tukea työllistymistä ja pitää työttömyysjaksoit lyhyinä.²¹

Asunnottomuuden ehkäiseminen

Joensuun kaupunki pyrkii ehkäisemään asunnottomuutta tukemalla elämän kriisilanteissa ja ongelma-kohdissa. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote on järjestänyt asunnottomille tukipisteen, jossa on mahdollista yöpyä, peseytyä ja ruokailla. Asunnottomien palveluiden tavoitteena on ehkäistä

---

²⁰ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2022–2025

²¹ Joensuun kaupunki | Joensuun työllisyyden kuntakokeilu

syrjäytymistä ja eristäytymistä yhteiskunnasta. Tavoitteena on myös asukkaiden elämänlaadun parantaminen sekä toimintakyvyn ylläpitäminen.²²

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Lasten pienituloisuusaste oli vuonna 2021 Joensuussa 15,1 %, mikä on hieman korkeampi kuin koko maan keskiarvo 11,9 %. Lasten pienituloisuusaste on kuitenkin pääosin laskussa, sillä vuonna 2018 vastaava luku oli Joensuussa 16,1 %.²³
- Joensuussa toimeentulotukea saaneita lapsiperheitä oli 10,3 % väestöstä vuonna 2020 koko maan keskiarvon ollessa 8,7 %.²³
- Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus oli Joensuussa 17,2 % koko maan keskiarvon ollessa 18,3 % vuonna 2020.²³
- Ulkona, yömajissa, tilapäissuojissa ja laitoksissa asuvia yksinäisiä asunnottomia oli Joensuussa 0,1/1000 asukasta kohden vuonna 2022 mikä on 0,1 vähemmän kuin koko maan keskiarvo.²³
- Toimeentulotukea pitkääikaisesti saaneita henkilöitä oli 2,1 %, mikä on sama kuin koko maan keskiarvo.²³
- Täyttä kansaneläkettä sai Joensuussa 1,6 % kaikista 65-vuotta täyttäneistä henkilöistä vuonna 2022, mikä on pienempi kuin koko maan keskiarvo (1,7 %).²³ Tämä kuvastaa henkilöitä, jotka eivät saa lainkaan ansioeläkettä.
- Joensuun Gini-kerroin eli tuloeroja kuvaavan indikaattorin arvo oli 28,9, mikä on pienempi kuin koko maan keskiarvo 29,1 vuonna 2021.²³ Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

---

²² Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote | Asunnottomien palvelut

²³ Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

Tavoite 2: Monipuolisen ja riittävän ravinnon saannin edistäminen, ruokaturvan saavuttaminen ja kestävän maatalouden edistäminen

Varsinaisen nälänhädän poistamisessa ja ruokaturvan saavuttamisessa on Suomessa onnistuttu. Aliravitsemusta merkittävämpi uhka terveydelle niin valtakunnallisella tasolla kuin myös Joensuussa on lisääntynyt ylipaino kaikissa ikäluokissa. Esimerkiksi 30 vuotta täyttäneistä suomalaisista naisista jopa 63 % on ylipainoisia sekä miehistä 72 % ja sama trendi heijastaa myös Joensuuhun. Lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus on yleistynyt ja tutkimusten mukaan sillä on merkitävä yhteys heikentyneeseen elämänlaatuun. Ylipainoiset nuoret kärsivät muita todennäköisemmin yksinäisyystä, kiusaamisesta ja seksuaalisesta häirinnästä.²⁴

Vaikka nälänhätä ei ole samalla tavalla ongelma valtakunnallisella tasolla ja Joensuussa kuin esimerkiksi kehitysmaissa, saadun ravinnon laatu voi olla heikkoa. Yksipuolin ruokavalio voi aiheuttaa ongelmia, kuten vitamiinien ja raudan puutosta. Esimerkiksi työttömyys voi lisätä köyhyyttä, jolloin terveellisen ja monipuolisen ruoan saaminen voi olla haastavaa huonon taloudellisen tilanteen vuoksi. Ravitsemuksen puutetta ilmenee myös ikääntyvän väestön keskuudessa, mutta tilastoja on niukasti saatavilla. Muun muassa sairauksilla ja toimintakyvyn heikkenemisellä nähdään olevan yhteys ikääntyvän väestön riittävän ja monipuolisen ravinnon saannin puutokseen²⁵.

Ylipainon ehkäisemiseksi tarvitaan monien eri toimialojen välistä yhteistyötä. Avainasemassa lihavuuden ehkäisyssä ovat päätäjät, terveydenhuollon ammattilaiset, koulut ja varhaiskasvatus, liikuntatoimi ja yhdyskuntasuunnittelu, jonka vastuualueisiin kuuluvat esimerkiksi kevyen liikenteen väylät.²⁶ Joensuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 yhtenä tavoitteena on 2–6-vuotiaiden lasten ylipainon vähentäminen. Olennaisia toimenpiteitä ylipainon kasvun pysäyttämiseksi ovat erilaisten liikuntapalveluiden ylläpitäminen ja matalan kynnyksen toiminnan lisääminen sekä koulun ja kodin välinen

²⁴ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021–2025

²⁵ Gerontologinen ravitsemus Gery ry | Katsaus ikääntyneiden ravinnonsaantiin ja ravitsemustilaan Suomessa

²⁶ Tervyden ja hyvinvoinnin laitos | Lihavuuden ehkäisy

yhteistyö.²⁷ Myös alueellinen ruokaturva ja kestävän maatalouden tukeminen ovat tärkeässä asemassa monipuolisen ja terveellisen ruoan saatavuuden kannalta.

---

²⁷ Joensuun kaupunki | Joensuun lasten hyvinvointikertomus 2021–2025

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Päivittäisen terveellisen koululounaan tarjoaminen

Joensuun kaupunki tarjoaa varhaiskasvatukseen osallistuville, peruskoululaisille ja toisen asteen koulutukseen osallistuville lautasmallin mukaisen terveellisen koululounaan päivittäin. Lautasmallin lisäksi koululounaiden suunnittelussa toteutetaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokasuositusta. Kasvisruokavaihtoehto on valittavana eläinperäisen vaihtoehdon rinnalla peruskouluissa ja lukioissa. Myös päiväkodeissa on kerran viikossa kasvisruokapäivä. Ilmaista koululounasta tarjoamalla torjutaan ruoanpuutetta ja varmistetaan monipuolisen sekä terveellisen ruoan saanti kaikille lapsille ja nuorille. Monelle vähävaraista perheistä lähtöisin oleville lapsille ja nuorille koululounas voi olla päivän ainoa lämmin ateria, mikä korostaa terveellisen koululounaan tärkeyttä.

Ruokahävikin vähentäminen ja ruoka-apu

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelmaan on sisällytetty tavoite ruokahävikin vähentämisestä. Joensuun ravitsemuspalveluista vastaavassa Polkka Oy:ssä ylijäämäruoan sekä hävikin syntymistä on pyritty ehkäisemään tarkalla tilaamisella ja ruoan tilaushävikkiä seuraamalla. Myös koulujen lauashävikin seurantaa on tehostettu ja ruokahankinnoissa suositaan ilmastolle myönteisiä vaihtoehtoja.²⁸

Ruoka-apua Joensuussa tarjoavat esimerkiksi ViaDia ja seurakunnat. Myös kouluruoan hävikkiä pyritään ehkäisemään jakamalla ylijäänyttä kouluruokaa niinä päivinä, kun sitä on jäänyt yli koulujen oman tarpeen.

Ruokaturvan edistäminen ja kestävän maatalouden tukeminen

Erityisesti koronapandemian myötä ruokaturvan merkitys korostui rajojen suljemisen seurauksena. Suomessa ruoan omavaraisuus on 80 %²⁹ ja sen toteutumisesta on pidettävä kiinni myös tulevaisuudessa. Pohjois-Karjalan maakunnassa on tarvittava osaaminen ja resurssit puhtaan ja monipuolisen ruoan

²⁸ Joensuu Ilmastovahti | Vähennetään ruokahävikkiä

²⁹ Luke | Suomalainen ruoka maistuu päivittäin

tuottamiseksi. Erityisesti luomutilojen määärää on kasvatettu viimeisen vuosikymmenen aikana.³⁰ Joensuun ravintopalveluja tuottavan Polkka Oy:n hankkiman ruoan kotimaisuusaste oli 78 % vuonna 2022. Lisäksi Joensuun kaupunki edistää ruokaturvan toteutumista tukemalla kaupunkiviljelyä. Kaupunki tarjoaa vuokrattavia viljelypalstoja eri puolilla kaupunkia. Ruoan tuottaminen lähellä vähentää myös kasvi-huonekaasupäästöjä.³¹

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Joensuussa 2–6-vuotiaiden ylipainon yleisyys oli 19,9 % vuonna 2022.³² Vuoteen 2025 mennessä tavoitteena on, että niin tyttöjen kuin poikien ylipainoa saadaan vähennettyä prosentilla.³³
- 13–16-vuotiaiden joensuulaisten keskuudessa ylipainon yleisyys oli 24,1 % vuonna 2022, mikä on hieman alle valtakunnallisen keskiarvon 24,8 %.³²
- Joensuun 8. ja 9. luokan oppilaista 31,6 % ei syö koululounasta päivittäin, mikä on vähemmän kuin valtakunnallinen keskiarvo vuonna 2023 (38,0 %).³²
- Joensuussa 40,4 % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ei syö koululounasta päivittäin, kun koko maassa vastaava luku on 38,8 % vuonna 2023.³²
- Joensuussa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 26,3 % jättää lounaan väliin, mikä on vähemmän kuin koko maan keskiarvo 31,4 % vuonna 2023.³²
- Joensuun 4. ja 5. luokan oppilaista 10,4 % syö kaikki kouluruoan ateriaosat kaikkina koulupäivinä, mikä on hieman parempi kuin valtakunnallinen taso 10,3 % vuonna 2023.³²
- Joensuun ravitsemuspalveluista vastaavassa Polkka Oy:ssa mitataan myös ruokailuun osallistumista yhtenäiskouluissa, yläasteella ja lukioissa ja se oli 77 % vuonna 2022. Ala-asteella ruokailuun osallistumista ei mitata, sillä opettaja valvoo ruokailua.

³⁰ Pohjois-Karjalan maakuntaliitto | Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohejelma 2030

³¹ Joensuu Ilmastovahti | Edistetään kaupunkiviljelyä

³² Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

³³ Joensuun kaupunki | Joensuun lasten hyvinvointikertomus 2021–2025

Leipäjonojen kävijämääristä ei ole saatavilla tarkkaa tilastotietoa, mutta kyselyjen mukaan avuntarvitsijoita on enemmän kuin jaettavaa ruokaa, ja asiakasmäärit ovat kasvaneet ukrainalaisten pakolaisten myötä. Jaettavan ruoan määrä on vähentynyt mm. kauppojen hävikkikäytäntöjen muuttua. Via Dialla on asiakkaita 130–140 henkilöä / jakelukerta ja ruokakasseja vain 70–80 / jakelukerta. Helluntaiseurakunnassa asiakkaita on n. 120 henkilöä / jakelukerta. Suomalaisväestön osalta ei ole havaittavissa selkeää muutosta kävijämäärisä pidemmälläkään aikavälillä.

Tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvoindi kaikenikäisille

Hyvinvoivat ja terveet kaupunkilaiset ylläpitävät kaupungin elinvoimaisuutta ja kestävää taloutta. Joensuun kaupunkiorganisaation hyvinvoinnin toimialan vastuulla on tuottaa laadukasta varhaiskasvatusta, koulutusta, kulttuuria ja liikuntapalveluita. Joensuu pyrkii päättöksenteossaan ja toiminnassaan kiinnittämään erityistä huomiota kaupunkilaisten eriarvoisuuden kaventumiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja kestävään hyvinvoointiin. Tuen saaminen varhaisessa vaiheessa ja ehkäisevä toiminta on avainasemassa kaupunkilaisten fyysisen, psykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn säilyttämisessä. Ongelmiin tarttuminen varhaisessa vaiheessa vähentää raskaiden palveluiden tarvetta, joten siihen halutaan panostaa erityisesti.

Joensuun hyvinvointipalveluihin kuuluu varhaiskasvatuspalvelut, koulutus- ja nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut sekä liikuntapalvelut. Joensuu on myös ikäystävällinen kaupunki, jossa terveydestä ja hyvinvoinnista huolehditaan vauvasta vaariin. Kaikkia kannustetaan mukaan harrastavaan ja aktiiviseen elämäntapaan taustoista tai iästää riippumatta.³⁴

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvilla päättöksillä on merkittävä vaikutus kaupungin vetovoimaan, hyvinvoointiin ja elinvoimaan, joten lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia halutaan parantaa Lapsiystävällinen kunta -mallin avulla. Lasten ja lapsiperheiden tukeminen parantaa merkittävästi lasten

³⁴ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021–2025

terveyttä, koulutulosia ja myöhempää menestymistä elämässä. 87 % kaupungin järjestämistä hyvinvoitipalveluista kohdistuu lapsiin ja nuoriin. Suurin osa (93 %) näistä palveluista on ennaltaehkäiseviä ja yleisiä palveluja, joilla edistetään lasten ja nuorten terveyttä.³⁵

Joensuun kaupunki on laatinut erillisen lasten ja nuorten hyvinvoitisuunnitelman vuosille 2021–2025³⁶. Hyvinvoitisuunnitelmassa kuvataan lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa nykyisellään sekä toimenpiteitä ja tavoitteita hyvinvoinnin parantamiseksi. Joensuun kokonaiväestöstä 15 % on lapsia ja koululaisia (0–16 v) ja opiskelijoita 14 % (17–24 v). Enemmistö Joensuun lapsista voi hyvin, mutta noin viidesosa tarvitsee tukseen entistä enemmän palveluita. Hyvinvoitisuunnitelmaan on kerätty joukko ilmiöitä, jotka kuvastavat lasten ja nuorten elämän haasteellisia osa-alueita sekä keinoja, joilla näitä ongelmia voidaan ehkäistä. Esimerkiksi koulukiusaaminen on nostettu ohjelmassa yhdeksi indikaattoreista. Koulukiusatuksi joutuu viikoittain noin 6,5 % joensuulaisista koululaisista. Lukema halutaan käänää selvään laskuun, sillä koulukiusaamisella on pitkääikaisia vaikutuksia lapsen mielenterveyden ja myöhemmän elämässä menestymisen kannalta. Koulukiusaamisen vähentämiseksi Joensuun kouluissa työskentelee 14 hyvinvoitiohjaajaa, jotka toimivat turvallisina aikuisia lapsille ja nuorille.

Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö

Mielenterveys- ja päihdetyön pääasialliset tehtävät kuuluvat hyvinvoitalueelle, mutta kaupunkien kuluu lakisääteisesti edistää kuntalaisten hyvinvointia itse, sekä hyvinvoitalueen kanssa yhteistyönä. Joensuun kaupunki pyrkii kaikessa terveyttä ja hyvinvointia koskevassa toiminnassaan ongelmien ennaltaehkäisyyn. Mielenterveys- sekä päihdeongelmia ennaltaehkäistään kunnan lakisääteisten peruspalveluiden kautta, esimerkiksi panostamalla varhaiskasvatukseen, ehkäisemällä koulukiusaamista sekä pitkäaikaistyöttömyyttä. Kaupunki on myös laatinut ehkäisevän päihdetyön suunnitelman, jonka tavoitteena

³⁵ Joensuun kaupunki | Talousarvio 2024

³⁶ Joensuun kaupunki | Lasten ja nuorten hyvinvoitisuunnitelma 2021–2025

on vähentää pääteistä aiheutuvia haittoja alueella.³⁷ Myös erilaiset järjestöt tarjoavat virikkeitä ja ovat merkittävässä asemassa hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistämistyössä.³⁸

Joensuun kaupungin urheilukaupunkiohjelma

Joensuun kaupungin tavoitteena on nostaa joensuulaisten liikunta-aktiivisuutta ja edistää hyvinvointia ja terveyttä tarvelähtöisesti ja tasavertaisesti. Urheilukaupunki Joensuu -ohjelman myötä Joensuusta kehitetään entistäkin liikuttavampi niin liikkujille, kuin tavoitteellisesti urheileville. Ohjelmalla pyritään parantamaan kaupungin pito- ja vetovoimaa liikunnan ja urheilun avulla mahdollistamalla erilaisten liikkujien monipuoliset ja tasavertaiset olosuhteet.³⁹ Joensuun kaupungin verkkosivulta löytyy tietoa kaupungin tarjoamista liikuntamahdolisuuksista eri tasoisille ja ikäisille liikkujille.⁴⁰ Lisäksi kaupunki on palkannut vuonna 2022 maailman ensimmäisen hikoiluagentin, joka antaa muun muassa kaupunkilaisille matalalla kynnyksellä liikuntaneuvontaa⁴¹.

Kulttuurinen kestävyys ja Joensuun kaupungin kulttuuriohjelma

Joensuun kaupunki on laatinut ensimmäisen kulttuuriohjelmansa vuosille 2021-2026 kaupungin strategian pohjalta. Ohjelma asettaa suuntaviivat Joensuun kulttuuripalveluiden toiminnalle ja sillä tavoitelaan vuoteen 2026 mennessä Joensuussa tekemisen meininkiä, joka mahdollistaa, osallistaa ja innostaa tekemään kulttuuria yhdessä. Ohjelma ulottuu kulttuurin ammattilaisiin, harrastajiin sekä kokijoihin. Kulttuuriohjelman mukaisesti kestävä kehitys on sisällytettävä kulttuurikenttää koskevaan kaupungin päätöksentekoon ja toimiin. Kulttuurista kestävää kehitystä ovat muun muassa tapojen, perinteiden ja kulttuuri-ilmiöiden säilyttäminen ja kulttuurin kehittymisen turvaaminen, joita mahdollistetaan esimerkiksi toimijoiden välisellä yhteistyöllä, tietoisella kulttuurin esillä pitämällä ja kulttuuriympäristön

³⁷ Joensuun kaupunki | Ehkäisevän päähdetyön suunnitelma 2022-2025

³⁸ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021–2025

³⁹ Joensuun kaupunki | Urheilukaupunki Joensuu

⁴⁰ Joensuun kaupunki

⁴¹ Joensuun kaupunki | helppohikoilla.fi

säilyttämisellä. Kulttuuripalveluiden rooli hyvinvoinnin edistäjänä nähdään Joensuussa tärkeänä ja siksi kaikella kaupungin kulttuuritoiminnalla pyritään hyvinvoinnin edistämiseen.⁴²

Lasten kulttuurikasvattamista edistetään Joensuun lastenkulttuurikeskuksen Kulttuurin virta -kulttuuripolulla. Osana koulujen kulttuurikasvatussunnitelmaa Kulttuurin virta tarjoaa kaikille joensuulaisille peruskoululaisille tasa-arvoisesti kulttuurielämyksiä koko peruskoulun ajan. Lapsilla ja nuorilla on tilaisuuksia oppia kulttuurin eri osa-alueista muun muassa kirjastoissa, museoissa ja konserteissa vierailemalla.⁴³

Kestävä hyvinvointi

Joensuun kaupunki pyrkii toiminnallaan edistämään kestävää hyvinvointia, jolla tarkoitetaan sitä, että toiminnassa huomioidaan myös Joensuun ulkopuolella asuvat ihmiset, tulevat sukupolvet ja luonto. Ilmastomuutoksen hillitseminen liittyy olennaisesti ihmisten hyvinvoinnin edistämiseen, sillä se vaikuttaa ihmisten terveyteen maailmanlaajuisesti. Suomessa ilmastomuutoksen aiheuttamia todennäköisimpiä terveysvaikutuksia tulevat todennäköisesti olemaan kaamosmasennus, hellehaitat, sisäilmaongelmat, eläinten välittämät taudit ja vesiepidemiat, eli saastuneen talousveden aiheuttamat epidemiat. Joensuun asettama tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2025 mennessä on tärkeä tavoite globaalilta kestävän hyvinvoinnin kannalta.⁴⁴

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Kuntalaiskyselyyn vuonna 2021 vastanneista täysi-ikäisistä joensuulaisista 38 % on erittäin samaa mieltä ja 49 % vastanneista melko samaa mieltä väitteestä ”Tunnen itseni terveeksi ja hyvinvoinaksi”.⁴⁵

---

⁴² Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin kulttuuriohjelma

⁴³ Joensuun kaupunki | Joensuun lastenkulttuurikeskus

⁴⁴ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021–2025

⁴⁵ Joensuun kaupunki | Kuntalaiskysely 2021

- Kuntalaiskyselyyn vuonna 2021 vastanneista täysi-ikäisistä joensuulaisista 90 % on samaa tai melko samaa mieltä väitteestä ”voin elää sellaista elämää kuin haluan”.⁴⁵
- Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi peruskoulun 4. ja 5. luokan oppilaista kokee Joensuussa 10,9 %, koko maan osuuden ollessa 11,3 % vuonna 2023.⁴⁶
- Vuonna 2023 joensuulaisista 4. ja 5. luokan oppilaista 86,8 % koki olevansa tyytyväisiä elämäänsä. Lukema on laskenut vuodesta 2017 yhtäjaksoisesti. Valtakunnallisesti 4. ja 5. luokan oppilaista elämäänsä tyytyväisiä koki olevansa 85,1 % vuonna 2023.⁴⁷
- Vuonna 2023 joensuulaisista 8. ja 9. luokan oppilaista 65,7 % on tyytyväisiä elämäänsä, mikä vastaa valtakunnallista tasoa. Joensuussa osuus on kuitenkin laskenut vuodesta 2017 lähtien jyrkemmin, kuin valtakunnallisesti.⁴⁷
- Joensuulaisista 8. ja 9. luokkalaisista terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee 24,1 % vastanneista vuonna 2023. Valtakunnallisesti terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee 26,6 % vastanneista.⁴⁷
- Joensuulaisista peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista 56,2 % kokee, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita vuonna 2023. Koko maassa vastaava luku on 52,6 %.⁴⁷
- Joensuussa lukioiden 1. ja 2. luokan opiskelijoista 15,2 % on vähintään kerran kuukaudessa tosi humalassa vuonna 2023. Ammatillisissa oppilaitoksissa vastaava luku on 17,2 %.⁴⁷
- Noin 3,0 % 16-64 vuotiaista joensuulaisista saa mielenterveys- ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä.⁴⁷
- Kuntalaiskyselyn (2021) tulosten mukaan 53 % vastajista kokee ensisijaiseksi kehitettäväksi temaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen.⁴⁸
- Vuonna 2023 Joensuun 8. ja 9. luokan oppilaista 73,0 % koki, ettei heitä ole kiusattu viimeisen lukujaudun aikana, mikä on hieman korkeampi kuin valtakunnallinen lukema 71,4 %. Joensuussa lukema

⁴⁶ Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

⁴⁷ Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

⁴⁸ Joensuun kaupunki | Kuntalaiskysely 2021

on parantunut viimeisen kymmenen vuoden aikana merkittävästi, mutta se kääntyi taas laskuun vuonna 2021.⁴⁹

Tavoite 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinkäiset oppimismahdollisuudet

Joensuun väestöstä noin 25 % on koululaisia ja opiskelijoita, mikä on eniten koko maassa suhteutettuna väkilukuun. Joensuulaisten koulutustaso on valtakunnan keskitason yläpuolella ja esimerkiksi korkeakoulutuksen on saanut reilu kolmasosa väestöstä. Joensuun kaupunki haluaa kannustaa ihmisiä elinkäiseen oppimiseen tarjojen laadukasta ja kehittäävä varhaiskasvatusta sekä monipuolista koulutusta. Yksi Joensuun vuosille 2021–2025 laaditun strategian painopisteistä on ”Kasvatuksen, opetuksen ja opiskelun Joensuu”, jonka tavoitteena on vahvistaa Joensuun asemaa opiskelijakaupunkina. Tavoitteena on myös kouluttaa opiskelijoita työelämälähtöisesti, jotta opiskelijat kiinnittyisivät kaupunkiin ja työelämään myös opiskeluiden jälkeen.⁵⁰ Joensuussa vuonna 2019 toteutetun opiskelijakyselyn mukaan opiskelijat suosittelevat Joensuuta ja jopa 70 % valmistuneista haluaisi jäädä Joensuuhun valmistumisen jälkeen, mikäli työtilanne sen sallii.⁵¹

Merkittävimmät koulutuksen tarjoajat Joensuussa ovat Itä-Suomen yliopisto, Karelia ammattikorkeakoulu, ammatillista koulutusta tarjoava Riveria sekä kattava lukioverkosto sekä aikuislukio. Joensuussa on monipuoliset koulutusmahdollisuudet, esimerkiksi:

- Laaja opettajankoulutusyksikkö
- Yksi maailman merkittävimpä metsäosaamisen keskittymä
- Yli 100 perus-, ammatti-, ja erikoisammattitutkintoa eli Joensuu on yksi Suomen suurimmista ammatillisen koulutuksen järjestäjistä⁵²

⁴⁹ Tervyden ja hyvinvoinnin laitos | Kouluterveyskysely

⁵⁰ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021–2025

⁵¹ Joensuun Verkkolehti | Opiskelijat suosittelevat Joensuuta

⁵² Joensuun kaupunki | Opiskele Joensuussa

- 23 ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta⁵²
- Yli 9000 tutkinto-opiskelijaa yliopistolla yli sadassa pääaineessa⁵³
- Yli 2000 kansalaisopiston kurssia tukemassa elinikäistä oppimista.⁵⁴

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen toteuttamiseksi

Opiskelijakaupunki Joensuu -ohjelma

Joensuun kaupunginvaltuusto hyväksyi elokuussa 2023 Opiskelijakaupunki Joensuu -ohjelman. Ohjelman tavoitteena on tukea Joensuun kasvua vahvan koulutustarjonnan ja suuren opiskelijamäärän keinoineen. Tavoitteena on, että opiskelijoiden määrä säilyy noususuhdanteisena sekä alueelle asumaan ja töihin jäävien valmistuneiden määrä kasvaa. Tähän vaikutetaan aktiivisella opiskelijaviestinnällä ja -markkinoinilla, kehittämällä opiskelijoiden harjoittelua- ja opinnäytetyömahdollisuuksia ja tekemällä Joensuusta paikka, missä opiskelijaelämä on kaikin tavoin helppoa.⁵⁵

Katsaus tavoitteen tilaan:

- 20-vuotta täyttäneistä Joensuulaisista 46,0 % on saanut vähintään keskiasteen koulutuksen ja 33 % korkea-asteen koulutuksen. Valtakunnallisesti 20-vuotta täyttäneistä 41,4 % on saanut vähintään keskiasteen koulutuksen ja 33 % korkea-asteen koulutuksen.⁵⁶
- Varhaiskasvatukseen osallistuu 75 % 1–5-vuotiaista ja tavoitteena on nostaa osuus 77 % vuoteen 2025 mennessä.⁵⁷

---

⁵³ Itä-Suomen Yliopisto | Joensuun kampus

⁵⁴ Joensuun seudun kansalaisopisto

⁵⁵ Joensuun kaupunki | Kaupunginvaltuoston pöytäkirja 28.8.2023

⁵⁶ Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

⁵⁷ Joensuun kaupunki | Hyvinvoinkertomus ja suunnitelma 2021–2025

- 72,3 % joensuulaisista 4. ja 5. luokan oppilaista pitää koulunkäynnistä. Lukema on vuodesta 2017 pysynyt noin 80 %:ssa, mutta on viimeisimpänä mittausvuotena tippunut merkittävästi. Joensuun osuus on tippunut myös valtakunnallisen keskiarvon 73,0 % alle.⁵⁶
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on 5,1 % ikäluokasta, mikä on vähemmän kuin valtakunnallisesti (7,9 %) vuonna 2021.⁵⁶
- Joensuulaisista perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisista 11,5 %:lla on luvattomia poissaoloja koulusta kuukausittain vuonna 2023. Valtakunnallisesti poissaoloja on 10,0 %:lla.⁵⁸
- Vuonna 2023 Joensuun lukioiden 1. ja 2. vuosikurssin oppilaista 25,6 % koki riittämättömyyttä opiskelijana, mikä on hieman matalampi, kuin valtakunnallinen keskiarvo 27,7 %.⁵⁸

Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia

Suomen perustuslain (1999/731) perusoikeuksia koskevan luvun yhdenvertaisuutta käsittelevän pykälän mukaan ”ketään ei saa asettaa ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan sukupuolen, iän, kansalaisuuden, kielen, uskonnnon, mielipiteen, vakaumuksen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella”. Lisäksi yhdenvertaisuutta koskevassa pykälässä säädetään, että ”sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättääessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään”. Sukupuolten välisestä tasa-arvosta säädetään myös yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014) sekä laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986). Myös Joensuun kaupunki huomioi kaikessa toiminnassaan sukupuolten välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen ja pyrkii edistämään sitä parhaalla mahdollisella tavalla.

⁵⁸ Tervyden ja hyvinvoinnin laitos | Kouluterveyskysely

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

Joensuun kaupunki on laatinut tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman, jossa asetetaan tavoitteita tasa-arvon edistämiseksi Joensuussa. Suunnitelmassa asetetaan tavoitteet tasa-arvotyölle, määritetään toimenpiteet kuntalaisten ja henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä kuvataan suunnitelman seurantamekanismit. Suunnitelman päällimmäisenä tavoitteena on, että Joensuussa jokainen voi olla aidosti oma itsensä tietäen olevansa hyväksytty sellaisena kuin on. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on koottu kaupungin sisäisenä monialaisena työnä ja sen laatimiseen on osallistunut tulosalueiden johtajia ja asiantuntijoita sekä henkilöstön edustaja. Suunnitelma sisältää kaupungin palveluja sekä henkilöstöä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet. Toimenpiteiden pohjana on käytetty mm. asiakaskyselyjä ja henkilöstöltä saatuja palautteita. Suunnitelma on käsitelty yhteistyötoimikunnassa ja hyväksytty henkilöstö- ja työllisyysjaostossa ja se on kaikkien saatavilla intrassa sekä kaupungin verkkosivulla. Suunnitelasta viestitään kaupungin verkkosivulla ja sisäisesti.⁵⁹

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön koordinointiin on perustettu koordinaatioryhmä, jotta eri toimialoilla ja niiden omissa suunnitelmissa tehtävä työ tulee näkyväksi ja johdonmukaiseksi. Koordinaatioryhmässä on edustus kaupungin hallinnosta, palvelualueilta, henkilöstöpalveluista sekä henkilöstöstä. Koordinaatioryhmä seuraa tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä vuosittain henkilöstö- ja työllisyysjaostolle, joka lähettää raportin tiedoksi myös kaupunginhallitukselle.⁵⁹

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehdään jatkuvasti arjessa eri sidosryhmien, kuten oppilaitosten ja järjestöjen kanssa. Näiden säädöllisesti kokoontuvien yhteistyöfoorumien tarkoituksesta on varmistaa, että tieto tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä ilmiöistä tavoittaa eri tahot. Jatkuva vuoropuhelu sekä kuntalaisten että eri organisaatioiden kanssa mahdolistaa haasteisiin tarttumisen ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kokonaiskuvan muodostumisen pitkällä aikajänteellä.

---

⁵⁹ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on kirjattu myös Joensuun seudulliseen opetussuunnitelmaan.⁶⁰ Koulujen vuosisuunnitelman liitteenä on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä globaalikasvatussuunnitelma.

Ulkomailta Joensuuhun muuttavien palvelut

Yhdenvertaiset mahdollisuudet osallisuuteen, osallistumiseen ja palveluihin pääsyyn edellyttää tietoa yhteiskunnan ja palvelujen toiminnasta. Ulkomailta muuttavat ovat usein yhteiskunnan toimintaan ja palveluihin liittyvän tiedon osalta Suomessa syntyneisiin ja opiskelleisiin nähden heikommassa asemassa, sillä heitä puuttuu paljon sellaista hiljaista tietoa, joka Suomessa syntyneille on karttunut pitkän ajan kuluessa.

Ulkomailta muuttaneille tarjotaan Joensuussa tietoa ja henkilökohtaista neuvontaa tarpeen mukaan. Tavoitteena on se, että myös ulkomailta muuttaneet saavat riittävät tiedot ja valmiudet pystykseen osallistumaan yhteisöjen toimintaan sekä yhteiskunnan ja palvelujen kehittämiseen ja heillä olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää julkisia palveluita. Ulkomailta muuttaneille tarjotaan tietoa myös suomalaisen yhteiskunnan lainsäädännöstä, toimintaperiaatteista ja arvoista, mukaan lukien sukupuolien tasa-arvo, kaikkien ihmisten yhdenvertainen, syrjimätön kohtelu sekä hyvä hallinnon periaatteet.

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Lokakuussa 2023 työttömyysaste oli 13,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 660. Miehiä työttömistä oli 30,4 % ja naisia 39,6 %.⁶¹
- Joensuun kaupunki toteutti vuonna 2020 henkilöstölle kyselyn, jonka avulla kartoitettiin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista työpaikalla. Tulosten perusteella voitiin todeta, että työntekijöiden kokemuksen mukaan miesten ja naisten tasa-arvo toteutuu työpaikalla palkan, sosiaalisen kanssakäymisen, henkilöstön valitsemisen, johdon ja esimiesten valitsemisen sekä

⁶⁰ Joensuun seudun opetussuunnitelmat 2016

⁶¹ Joensuun kaupunki | Talousarvio 2024

uralla etenemisen suhteen "hyvin". Kaikissa osa-alueissa mediaani oli 4 arvoasteikon ollessa 1-5 (1=erittäin huono ja 5= erittäin hyvä).⁶²

- Joensuun kaupunki on vuoden 2022 alusta ottanut käyttöön osassa rekrytointeja anonymin rekrytoinnin eli hakijan nimi, yhteystiedot sekä muut henkilöön viittaavat tiedot piilotetaan ja tulevat rekrytoivalle taholle tietoon vasta sen jälkeen, kun haastateltavien valinnat on tehty.
- Joensuu osallistui Pohjois-Karjalan Pride-viikkoon 15.-21.5.2023 nostamalla kaksi sateenkaari-lippua Vapaudenpuistoon ja lisäämällä sateenkaariystävällisyyttä viestinnän keinoin. Lisäksi nuorisovaltuusto järjestää nuorille sateenkaaridiskon.

Tavoite 6: Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille

Joensuussa käytetään vesilähteenä ainoastaan korkealaatuista pohjavettä, joka on maaperän suodattamaa eikä näin ollen vaadi puhdistusta. Pohjavedenotto on hajautettu usealle eri pohjavesialueelle ja niiden erillisille vedenottamoille. Vedenottamoita on yhteensä 14 ja niiltä vesi pumpataan 10 alkaloointilaitokselle käsittelyyn ja edelleen vesijohtoverkostoon kuluttajien käytettäväksi. Esimerkiksi suurimmalla verkostopiirialueella (Joensuu-Kiihelysvaara-Hammaslahti) on yhteensä yhdeksän vedenottamoa. Verkostoalueen veden riittävyyttä on varmistettu neljän isoimman vedenkäsittelylaitoksen yhteydessä olevilla vesisäiliöillä sekä vesitorneilla. Puhtaan veden jakeluverkosta on noin 950 kilometriä.⁶³

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Maailman parasta vettä

Joensuun Veden teettämän asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan valtaosa joensuulaisista on samaa mieltä siitä, että Joensuussa on saatavilla maailman parasta vettä. Veden laatuun ollaan tyytyväisiä, sillä

⁶² Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

⁶³ Joensuun Vesi | Veden käsittely

se on hajutonta, kirkasta ja hyvänmakuista⁶⁴. Puhdas vesi on joensuulaisille itsestäänselvyys, mutta tulevaisuudessa tilanne voi olla toisenlainen. Ilmastonmuutos voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa juomaveden laatuun esimerkiksi lisäten vesiepidemioita, eli saastuneen talousveden aiheuttamia epidemioita. Vesiperäisten sairauksien torjunnassa on erittäin tärkeää asemassa juomaveden puhtauden varmistaminen sekä vesilähteiden likaantumisen estäminen. Yksi Joensuun vuosille 2021–2025 laatiman hyvinvointisuunnitelman kestävän hyvinvoinnin painopisteen tavoitteista onkin säilyttää kuntalaisten tyytyväisyys juomaveden laatuun vähintään ennallaan.⁶⁵

Toimiva jätevedenpuhdistusjärjestelmä

Joensuussa toimii kolme jätevedenpuhdistamoaa (Kuhasalo, Eno, Tuupovaara), joissa käsitellään vuosittain 7 miljoonaa m³ jätevetettä. Puhdistamoissa käsitellään noin 90 000 asukkaan jätevedet. Joensuun Vesi haluaa panostaa uusiutuvan energian käyttöön ja esimerkiksi Kuhasalon jätevedenpuhdistamolla tuotetaan lämpöenergiaa puhdistetusta jätevedestä lämpöpumpuilla sekä sähkö- ja lämpöenergiaa biokaasusta kaasumoottorilla. Jätevedenpuhdistamoiden läheisyydessä olevien vesistöjen laata ja tilaa tarkkaillaan fysikaalis-kemiallisin ja biologisin menetelmin alueen jätevesikuormittajien vesistövaikutusten yhteytarkkailuna.⁶⁶

Vesihuki-hanke

Joensuun kaupunki oli mukana Vesihuollen hiilineutraalisuuden ja kiertotalouden edistämisen (Vesihuki) hankkeessa vuoden 2023 loppuun saakka. Hankkeella edistettiin vesihuoltolaitosten hiilineutraalisuus- ja kiertotaloustavoitteiden toteutumista, sekä päästövähennystoimien tehokasta kohdentamista. Hankkeessa määritettiin vesihuollellolle hiilijalanjälki valtakunnallisella tasolla ja arvioitiin erilaisten

⁶⁴ Joensuun Vesi | Asiakastyytyväisyyskysely 2023

⁶⁵ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021-2025

⁶⁶ Joensuun Vesi | Jäteveden käsittely

päästövähennystoimien vaikuttavuutta. Laitostasolla tehtävää hiilijalanjälkitarkastelua tehtiin Joensuun kaupungin liikelaitoksessa, Joensuun Vedellä.⁶⁷

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Joensuun Veden teettämän asiakaskyselyn vastaajista suurin osa koki Joensuussa veden olevan maailman parasta.⁶⁸
- Joensuun Vesi laati talousveden riskinarvioinnin sekä Sanitation Safty Plan (SSP) riskien arvioinnin sekä myös Maailman terveysjärjestön suosittelemän Water Safety Plan (WSP) -periaatteen mukaisesti vuonna 2021.⁶⁹
- Jopa 90 % Joensuun Veden asiakastyytyväisyyskyselyyn vastanneista kokee Joensuun Veden toiminnan erittäin tai melko hyväksi tällä hetkellä. Arvoasteikolla 1–5 (1=onnistunut erittäin huonosti ja 5=onnistunut erittäin hyvin) Joensuun veden asiakkaiden kokonaisarvosana Joensuun veden toiminnasta on 4,2.⁷¹
- Joensuun Veden vesijohtoverkostoon liitettyissä kiinteistöissä asui vuoden 2022 lopussa 72 301 ihmistä, mikä on noin 93,3 % kaupungin koko asukasmääärästä. Jätevesiviemäriverkoston piirissä puolestaan oli 70 048 ihmistä, mikä on noin 90,4 % kaupungin asukkaista.⁷⁰
- Tutkimustulokset osoittivat, että talousvesi täytti vuoden aikana sille asetetut laatuvaatimukset.⁷² Myös jätevedestä tehdyt analyysitulokset osoittivat, että jätevedet käsitellään ympäristöluvan vaatimusten mukaisesti.
- Joensuun Vedellä oli vuoden 2022 lopussa käytössä 1007 kilometriä viemäriverkostoa.⁷²

---

⁶⁷ Climate Joensuu | Vesihuollon hiilineutraalisuuden ja kiertotalouden edistäminen (Vesihuki) -hanke 2022–2023

⁶⁸ Joensuun Vesi | Asiakastyytyväisyyskysely 2023

⁶⁹ Joensuun Vesi | Talousveden riskiarvointi

⁷⁰ Joensuun Vesi | Vuosikertomus 2022

Tavoite 7: Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kai-kille

Joensuun kaupungin Hiilineutraali Joensuu 2025 -ilmasto-ohjelman yhtenä keskeisenä teemana on kestävä energiantuotanto ja energiatehokkuus. Ilmasto-ohjelma sisältää toimenpiteitä niin rakennusten, valaistuksen, koneiden kuin laitteiden energiatehokkuuden parantamiseksi. Tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian käyttöä ja parantaa energiatehokkuutta, sillä ne ovat tehokkaita keinoja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Kaupunki kiinnittää erityistä huomiota turhaan energiankulutukseen ja optimoi energiankäytööt.⁷¹ Joensuun aktiivisuus paikallisten uusiutuvan energian hankkeissa on myös ollut hyvää.

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Uusiutuva energia ja energiatehokkuus

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma sisältää keskeisiä toimenpiteitä liittyen energiantuotantoon ja energiatehokkuuteen. Tavoitteena on, että fossiilisten polttoaineiden käyttö rakennusten lämmityksessä loppuu kokonaan vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi tavoitteena on lopettaa öljylämmityksen käyttö kaupungin omistamissa kiinteistöissä vuoteen 2024 mennessä ja kannustaa yksityistä sektoria siirtymään uusiutuvien energiamuotojen käyttöön. Myös turpeen käytöstä kaukolämmöntuotannossa on tarkoitus luopua lähivuosien aikana.

Ilmasto-ohjelmaan on kirjattu, että energiankäyttö perustuu vuoteen 2025 mennessä suurilta osin uusiutuviin energianlähteisiin. Uusiutuvan sähkön käyttöosuutta halutaan nostaa sekä kehittää hajautettuja älykkäitä energiaverkkoja, kuten energiayhteisöt. Lisäksi kaupunki haluaa panostaa energiatehokkuuden parantamiseen esimerkiksi tehostamalla rakennusten energiatehokkuutta.⁷³

⁷¹ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma 2022-2025

Kuntien energiatehokkuussopimus 2017–2025 (KETS)

Joensuun kaupunki on liittynyt kunta-alan energiatehokkuussopimukseen vuosille 2017–2025.⁷² Sopimus kattaa kaikki rakennukset, katu- ja ulkovalaistuksen, vesi- ja jätehuollon sekä kaupungin omat kuljetukset ja työkoneet. Energiatehokkuussopimukseen liittyneet kunnat ovat sitoutuneet vähintään 7,5 % energiansäästöön vuoteen 2025 mennessä. Energiatehokkuussopimuksen toimenpiteet liittyvät esimerkiksi liikunta-alueiden ja teiden valaistukseen sekä jätehuollon optimointiin ja hankintojen energiatehokkuuteen. Energiatehokkuussopimuksen yhteyshenkilö raportoi vuosittain edellisen vuoden energiankäytöstä, toimenpiteistä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

Kiinteistöalan energiatehokkuussopimus 2017–2025

Joensuun kaupunkikonserniin kuuluvat Joensuun Kodit Oy, Opiskelija-asunnot Oy, Joensuun Elli ja Joensuun Tiedepuisto Oy ovat solmineet omat energiatehokkuussopimuksensa liittymällä kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen⁷³. Kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen tavoitteet ovat samankaltaiset kuin kuntien energiatehokkuussopimussa, mutta tavoitteena on tehostaa vuokra-asuinkiinteistöjen ja toimitilakiinteistöjen energiatehokkuutta. Myös kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen liittyvät toimijat asettavat lähtökohtaiseksi tavoitteeksi vähintään 7,5 % energiansäästön vuosina 2017–2025.⁷⁴

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Joensuun kunta-alan energiatehokkuussopimuksen mukainen energiansäästötavoite vuoteen 2025 mennessä on 7,5 %. Tavoitteesta on saavutettu (energiatehokkuustoimenpiteitä tehty) 21 % vuoteen 2022 mennessä.

⁷² Kunta-alan energiatehokkuussopimus | energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi

⁷³ Kiinteistöalan energiatehokkuussopimus | energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi

⁷⁴ Joensuun kaupunki | Ilmastovahti

- Energiankulutukseen liittyvät päästöt olivat vuonna 2022 yhteensä 159,8 kt CO2-ekv^{75,76}
- Vuonna 2023 Joensuun kaupunki omisti 4 kiinteistöä, joissa ensisijaisena lämmitysmuotona on öljylämmitys. Tavoitteena on luopua öljylämmityksestä kaikissa kiinteistöissä vuoteen 2024 mennessä.⁷⁷
- Joensuun kaupunki käyttää 100 % hiilineutraalia sähköä. Hiilineutraali sähkö tarkoittaa, että sähköntuotanto on päästötöntä ja se tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla. Joensuun kaupunki ostaa sähköä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ltä.
- Kaupunkikonsernin uudiskohteissa ja käytössä olevissa kohteissa on tavoitteena ottaa käyttöön uusiutuva energiaa, kuten aurinkosähköä, maalämpöä ja ilmalämpöpumppuja⁷⁹. Kaupunkikonsernin uudis- ja korjausrakennuskohteissa arvioidaan aina mahdollisuutta asentaa aurinkopaneleja. Lisäksi ilmanvaihdon lämmöntalteenotto on ollut käytäntönä Tilakeskuksella jo useita vuosia.
- Rakennusten lämmityksen päästöt vuonna 2021 olivat yhteensä 99,2 kt CO2-ekv. Päästöt nousivat edellisestä vuodesta 16 %, koska vuonna 2021 lämmitystarve oli Suomessa suuri.⁷⁸
- Kuluttajien sähkökulutuksen päästöt vuonna 2021 olivat 22,1 kt CO2-ekv ja laskivat edellisestä vuodesta 5 %. Ennakkotiedon mukaan päästöt kasvoivat vuonna 2022 ja olivat 22,3 kt CO2-ekv.⁷⁹
- Vuonna 2022 uusiutuvien energialähteiden (puunpoltttoaineiden, biokaasun ja -öljyn) osuus Savon Voima Joensuu Oy:n kaukolämmöntuotannosta oli 69 %.
- Joensuun kaupungin valaistuksen energiatehokkuutta parannetaan jatkuvasti uusimalla vanhaa valaistusta LED-valoihin eri puolilla kaupunkia. Vuonna 2017 ulkovalaistuksen energiankulutus

---

⁷⁵ kt CO2-ekv eli tuhatta tonnia hiilidioksidiekvivalenttia. Hiilidioksidiekvivalentti kuvailee eri kasvihuonekaasupäästöjen yhteenlaskettua ilmastoä lämmittävästä vaikutusta. Päästöistä puhuttaessa hiilidioksidiekvivalentit ilmaisevat massana (esim. kiloa tai tonnia vuodessa).

⁷⁶ Joensuun kaupunki | Joensuun kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt

⁷⁷ Joensuun kaupunki | Ilmasto-ohjelma

⁷⁸ Climate Joensuu | Joensuun vuoden 2021 päästölaskelmat julki – myös kulutuksen hiilijalanjäljestä uutta tietoa

⁷⁹ Joensuun kaupunki | CO2-raportti 2023 Joensuu

oli 8 038 MWh. Vuonna 2022 ulkovalaistuksen energiankulutus oli noin 3602 MWh. Vuodesta 2017 vuoteen 2022 ulkovalaistuksen energiankulutus on vähentynyt yhteensä noin 55 %.

Tavoite 8: Edistää ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Vuonna 2022 maailmantalouden näkymät synkentyivät inflaation, Euroopan energiakriisiin ja Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen seurauksena. Maailmantalouden ja etenkin Euroopan talouskasvun hidastuminen heijastuvat myös Suomen talouden kehitykseen. Vuosien 2020–2021 myönteisen taloudellisen tuloksen jälkeen vuonna 2022 tulos jäi 12,2 me ali-jäämäiseksi. Tilikauden tulokseen vaikuttivat menokasvun kiihtyminen etenkin sosiaali- ja terveyspalveluissa, sekä haasteellinen sijoitusmarkkinoiden tilanne.⁸⁰

Pohjois-Karjalan Työ- ja elinkeinotoimistossa oli lokakuun 2023 aikana haettavana 2 333 työpaikkaa, mikä on 714 työpaikkaa vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Kuukauden aikana ilmoitettujen uusien työpaikkojen kokonaismäärä oli 80 paikkaa vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden määrän trendi on ollut Pohjois-Karjalassa selkeästi laskusuuntainen vuodesta 2020 lähtien.⁸¹

Joensuun kaupungin strategian linjauksessa on tavoitteena työvoiman saatavuuden turvaaminen ja paikkariippumattoman työn edistäminen. Lisäksi tavoitelinjausena on koulutus- ja työperäisen maahanmuuron ja kotoutumisen edistäminen keskitetyllä toimintamallilla. Strategialinjaukseen lukeutuu myös vakaan ja vastuullisen talouden Joensuu, jonka yhtenä tavoitteena on pitää verotus kilpailukykyisenä tarkalla taloudenpidolla ja verotuloja lisääväällä elinvoimapoliikalla.⁸²

⁸⁰ Joensuun kaupunki | Tilinpäätös 2022

⁸¹ ELY-keskus | Pohjois-Karjalan työllisyyskatsaus lokakuu 2023

⁸² Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021–2025

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Työllisyuden tukeminen

Joensuun kaupunki huomioi strategiassaan kasvavan työllisyyden edistämisen vastuun. Tavoitteena on parantaa työllisyyttä kohti valtakunnallista keskiarvoa.⁸³ Joensuun kaupunki panostaa myös osaamista ja työkykyä parantaviin palveluihin. Joensuun kaupunki tarjoaa työllisyyspalveluita työhön tai koulutukseen suuntaavalle kaupunkilaiselle sekä järjestää työkyvyn selvittämiseen liittyviä palveluita pidempään työttömänä olleille.⁸⁴ Lisäksi Joensuun kaupunki toteuttaa erilaisia työllisyyttä tukevia kehittämishankkeita, joista merkittävimpinä ovat olleet vuoden 2023 lopussa päättyneet Luotsi ja Topakka. Hankkeiden palveluista työllisyyspalvelujen perustoiminnaksi jäivät esimerkiksi yksilöllinen valmennus, kynnyksetön palvelupiste sekä työkykykoordinaattorin palvelut.⁸⁵ Lisäksi työllisyyspalvelut tarjoavat työelämää lähellä olevia valmennusjaksoja Taitamo-valmennusympäristössä.

Julkiset työvoimapalvelut siirtyvät työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille vuoden 2025 alussa. Palvelut siirtyvät maakunnalliselle Pohjois-Karjalan työllisyysalueelle, jonka vastuukuntana toimii Joensuun kaupunki. Valmistelun pohjana toimii Joensuun seudun työllisyyden kuntakokeilun toimintamalli, joka yhdistää lakisääteisiä TE-palveluita kunnan omaan sekä koko työllisyyden ekosysteemin palvelutarjontaan. TE-palvelujen uudistuksen tarkoituksesta on työnhakijan ja työnantajan entistä tehokkaampi kohtaaminen sekä vaikuttaminen työttömyyden katkeamiseen jo varhaisessa vaiheessa.⁸⁶

Kestävä talous ja elinvoima

Joensuun kaupungin hyvinvointisuunnitelman yhtenä painopisteenä on kestävä talous ja elinvoima. Joensuun asukasluku kasvaa tasaisesti ja tavoitteena on pitää Joensuu kasvukaupunkien joukossa tavoittelemalla 80 000 asukkaan väkilukua vuoteen 2025 mennessä. Vuonna 2005 väkiluku oli alle 58 000, kun taas vuonna 2015 kaupungin väkiluku ylitti jo 75 000 rajan. Viime vuosina kasvu on hieman

---

⁸³ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021–2025

⁸⁴ Joensuun kaupunki | Palvelut työnhakijalle

⁸⁵ Joensuun kaupunki | Hankkeet

⁸⁶ Joensuun kaupunki | Joensuun seudun työllisyyden kuntakokeilu

hitaampaa, mutta kuitenkin positiivista. Vuoden 2022 lopussa Joensuun väestömäärä oli 77 521. Kau-
puki on asettanut konkreettisia tavoitteita, joilla kestävää taloutta ja elinvoimaa on mahdollista turvata.
Tavoitteena on, että maahanmuuttajatastaisten kuntalaisten määrä kasvaa vähintään 150 henkilöllä
vuosittain, jotta Joensuu pysyy muuttovoittokaupunkina myös tulevaisuudessa.⁸⁷

Vakaan ja vastuullisen talouden edistäminen on myös huomioitu Joensuun kaupunkistrategiassa 2021–
2025. Tavoitteena on pitää kaupungin verotus kilpailukykyisellä tasolla kiinnittämällä huomiota talou-
denpitoon sekä toteuttamalla verotuloja lisäävää elinvoimapoliikkaa. Kaupungin menot suunnitellaan
tulokehitys sekä kantokyky huomioon ottaen. Lisäksi kaupunki haluaa edistää tuottavuutta hyödyntä-
mällä digitalisaatiota laatimalla digiohjelman.⁸⁸

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Kuntalaiskyselyyn vastanneiden mukaan tärkein kehitettävä asia Joensuun kaupungissa on työl-
lisyyden ja yritystoiminnan edellytysten parantaminen.⁸⁹
- Noin 36 % on erittäin samaa tai melko samaa mieltä siitä, että Joensuussa on tarpeeksi työpaik-
koja tarjolla eri aloilta. Jopa 49 % kokee, että työpaikkoja on huonosti tai melko huonosti tar-
jolla.⁹¹
- Joensuussa oli vuoden 2023 huhtikuussa 34 321 työpaikkaa. Työpaikkojen määrä laski edellis-
vuoteen nähden 810 työpaikalla eli -2,3 %.
- Joensuun työttömien osuus työvoimasta oli 12,7 % vuoden 2023 lokakuussa, joka on Suomen
korkein osuus.⁹⁰

---

⁸⁷ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021-2025

⁸⁸ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021–2025

⁸⁹ Joensuun kaupunki | Kuntalaiskysely 2021

⁹⁰ ELY-keskus | Pohjois-Karjalan työllisyyskatsaus lokakuu 2023

- Joensuun yleinen pienituloisuusaste oli 20 % vuonna 2021, mikä on valtakunnallista tasoa (13,2 %) korkeampi.⁹¹
- Vuonna 2022 verotulot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 5,7 %. Kunnallisverotulot kasvoivat 4,3 %. Verotulokertymää kasvatti myönteinen työllisyyskehitys ja vuoden 2021 koronatukien loppuosuuus, sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisen kompensointi yhteisöveron jako-osuutta korottamalla.⁹²

Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita

Joensuun kaupungin strategian tavoitelinjaussessa tähdätään Suomen yritysyystävälli-simmäksi kaupungiksi, jossa mahdollistetaan yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja uusien yritysten syntyminen. Linjauksen mukaisesti kaupungin vahvuudet tunnetaan Suomessa ja maailmassa ja uudet investoinnit ja osaajat sijoittuvat Joensuuhun. Kaupunki hyödyntää vihreän siirtymän mahdollisuuksia ja rahoituskanavia. Joensuun strategiseksi erottumistekijäksi on kirjattu muun ohella metsäpääkaupunki, onhan kaupungin vahvuutena monipuolin ja vankka osaaminen metsä- ja biotalouden alalta.⁹³ Metsäpääkaupunki Joensuu -ohjelman tarkoituksesta on tukea Joensuun metsiin liittyvää koulutusta, tutkimusta, liiketoimintaa ja kansainvälistä näkyvyyttä. Ohjelman mukainen tavoitetila vuoteen 2030 mennessä on, että ”Joensuu on kansainvälisesti arvostettu ja tunnettu metsääalan keskittymä, jossa metsistä luodaan maailmaa muuttavia innovaatioita”.⁹⁴

⁹¹ Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

⁹² Joensuun kaupunki | Arvointikertomus 2022

⁹³ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021-2025

⁹⁴ Joensuun kaupunki | Euroopan Metsäpääkaupunki Joensuu

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen toteuttamiseksi

Älykäs kaupunki -ohjelma ja innovatiivinen kaupunkisuunnittelu

Joensuu on laatinut Älykäs kaupunki -ohjelman, jonka avulla kaupunki kehittää toimintaansa erityisesti hyödyntäen informaatioteknologiaa. Tarkoituksena on parantaa ihmisten elämänlaatua ja vähentää ympäristön kuormitusta. Esimerkiksi valaistus halutaan toteuttaa uusia innovaatioita hyödyntäen ja panostaen energiatehokkuuteen. Infran suunnittelussa hyödynnetään aiempaa enemmän digimalleja. Myös sähköautojen määrän lisääntyminen huomioidaan latauspaikkoja lisäämällä. Lisäksi kaupunki kiinnittää huomiota avoimuuteen tarjoaten avointa dataa esimerkiksi energiaan, paikkatietoon, rakennuksiin ja liikenteeseen liittyen. Kaupunki haluaa osallistaa asukkaita innovointiin ja kaupungin kehittämiseen⁹⁵.

Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus Joensuun kaupungin ja valtion välillä 2021–2027

Marinin hallitus hyväksyi keväällä 2020 kansallisen tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden (TKI) tiekartan⁹⁶, jonka taustalla oli hallituksen tavoite nostaa Suomen tutkimus- ja kehittämismenoja 2,7 %:n bruttokansantuoteosuudesta 4 prosenttiin vuoteen 2023 mennessä. Tämä onnistuu TKI-tiekartan muukaan korkeatasoisella osaamisella, jota pyritään vahvistamaan muun muassa valtion ja yliopistokaupunkien välillä ekosysteemissopimuksilla. Yleisesti ekosysteemisopimusten kantavana teemana ovat innovatiiviset ja edelläkävijyyttä tavoittelevat kaupungit, joihin myös Joensuu lukeutuu. Nämä kaupungit hyödyntävät omien vahvuksiensa kautta digitalisaatiota, uusia teknologioita sekä hiilineutraaliuden tuomia mahdollisuuksia ja sitä kautta vauhdittavat kestävää kaupunkikehittämistä ja elinkeinoelämän uudistumista. Sopimusten avulla kehitetään tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkiä sekä lisätään tutkimus-, kehitys- ja innovatiotoiminnan vaikuttavuutta kaupunkilähtöisesti. Joensuun strategiset painopisteet tässä sopimuksessa ovat bio- ja kiertotalous sekä fotoniikka-liiketoiminta. Nämä painopisteet on valittu siksi, että alueen toimijat ovat rakentaneet näille aloille vahvuksia, jotka

⁹⁵ Joensuun kaupunki | Kaupunki ja kehittäminen | Smart Joensuu

⁹⁶ Opetus- ja kulttuuriministeriö | TKI-tiekartta

tarjoavat ainutlaatuista osaamista ja verkostoja kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.⁹⁷ Painopistealojen kehitystä ohjataan Photonics Joensuu- ja Forest Joensuu –verkstoissa.

Monipuolin ja kestävä teollisuus

Joensuusta jopa yli 80 % on metsän peitossa ja metsäbiotalouden osaaminen onkin alueella korkealla tasolla. Joensuussa erityisesti metsien kestävä käyttö ja uusiutuvan energian käyttö ovat osaamisen keskiössä. Metsäbiotaloudessa hyödynnetään uusia teknologioita esimerkiksi metsätiedon hankinnassa, metsävarojen hallinnassa ja esimerkiksi metsäpalojen ennaltaehkäisyssä ja hallinnassa⁹⁸. Joensuun alueella toimii useita metsääalan yrityksiä ja esimerkiksi maailman suurin metsäkonetehdas on sijoitettu Joensuuhun.

Joensuussa on lisäksi myös muita vahvoja toimialoja. Joensuuhun on kehittynyt vahva metalliteollisuuden toimittajaverkosto. Lukuisen kansainvälisen yritysten lisäksi alueella toimii myös merkittävä järjestelmätoimittajien ja alihankkijoiden verkosto. Verkostossa valmistetaan tuotteita lähtien suunnittelusta ja kokoonpanosta aina testattuun valmiiseen lopputuotteeseen asti. Tänä päivänä Joensuun seudulla toimii lisäksi yli 30 vahvaa muovialan yritystä, jotka työllistävät noin 1500 ihmistä. Yritykset ovat erikoistuneet mm. lääketeollisuuden ja terveydenhuollon tuotteisiin, kestäviin käyttötuotteisiin, teollisuuden ja maatalouden tuotteisiin ja alaa tukeviin palveluihin.⁹⁹

Laaja metsääalan tiedeyhteisö

Joensuussa on monipuolin metsääalan tutkimuksen keskittymä. Itä-Suomen yliopisto (UEF) edistää tutkimuksellaan ja koulutuksellaan biotalouden kasvua ja innovaatioita sekä uusien metsä- ja puupohjaisten materiaalien hyödyntämistä.¹⁰⁰ Lisäksi Joensuussa sijaitsee Euroopan metsäinstituutin

---

⁹⁷ Työ- ja elinkeinoministeriö ja Joensuun kaupunki | Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus Joensuun kaupungin ja valtion välillä 2021–2027

⁹⁸ Business Joensuu | Metsäbio- ja kiertotalous

⁹⁹ Business Joensuu | Metalli- ja muoviteollisuus

¹⁰⁰ University of Eastern Finland | Biotalous

(European Forest Institute, EFI) päämaja, josta käsin johdetaan sen biotalousohjelmaa. EFI:n biotalouden tutkimusohjelma on osana kestävään metsänhoitoon ja kiertobiotalouden kehittämiseen liittyvää tutkimus- ja politiikkatukea. Kiertobiotalouden osalta EFI:n intressit liittyvät erityisesti metsäsektorin mahdollisuuksiin innovoida biopohjaisia muoveja, biotekstiiliä ja puurakentamista.¹⁰¹

Metsäalan tiedeyhteisöä täydentää Luonnonvarakeskuksen (Luke) toimipiste Joensuussa, jossa pääpaino on metsissä. Lisäksi Joensuun toimipaikassa tehdään tutkimusta liittyen muun muassa kaloihin, riistaan ja muihin luonnontuotteisiin, sekä yhteistyötä maatalous- ja ruoka-asioiden kanssa. Luken Joensuun toimipaikkaa leimaa etenkin toiminta puutteen ja -teknologian parissa, sekä metsäteknologian, valtakunnan metsien inventoinnin ja metsätalouden suunnittelun parissa. Metla-talon toimipisteen 70–80 hengen osaavaan Luken yhteisöön sisältyy myös lukuisia muita tutkimuksen osa-alueita.¹⁰²

Lisäksi Joensuussa on Suomen ympäristökeskuksen toimipaikka, jonka tutkimuksessa keskitytään monitieteiseen luonnonvarojen kestävän käytön, luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen tutkimukseen.¹⁰³ Joensuussa toimii myös Metsäkeskuksen toimipiste, jossa käsitellään metsätietoa, neuvoaan metsänomistajia ja valvotaan metsiä koskevia lakeja.¹⁰⁴

Katsaus tavoitteiden tilaan:

- Noin 41 % Joensuun CO₂-päästöistä syntyy teollisuudesta.¹⁰⁵
- Pohjois-Karjalan yrityssektorin liikevaihto kasvoi vuoden tammi-kesäkuussa 2023 0,7 %. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto vielä kasvoi 4,6 %, mutta toisella neljänneksellä kasvu taittui laskuksi, liikevaihto pieneni 2,8 %.¹⁰⁶

---

¹⁰¹ European Forest Institute | Bioeconomy research

¹⁰² Luonnonvarakeskus | Tutkimus

¹⁰³ Suomen ympäristökeskus | Joensuun toimipaikka

¹⁰⁴ Metsäkeskus

¹⁰⁵ Joensuun kaupunki | CO₂-raportti 2023

¹⁰⁶ Pohjois-Karjalan maakuntaliitto | Pohjois-Karjalan trendit 2/2023

- Älykästä valaistusta on testattu esimerkiksi Penttilänrannassa, jossa kävelytien valaistus on varustettu liiketunnistimella. Sensorit reagoivat lähestyvään kävelijään tai pyöräilijään, jolloin valo kirkastuu. Kulkijan ohitettua valopylvään valo himmenee jälleen. Sähkökulutus on jopa 70 prosenttia pienempi kuin koko ajan kirkkaana palavilla valoilla.¹⁰⁷
- Kaikki kaupungin asentamat katu- ja puistovalaisimet varustetaan automaatisilla energianpudotuksilla. Valaisimet himmenevät ja kuluttavat näin vähemmän energiota hiljaisen liikenteen aikoina. Kadun käyttötarkoitus vaikuttaa energianpudotuksen määrään.

Tavoite 10: Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä

Joensuun kaupungin keskeisenä arvona on yhdenvertaisuus. Jokainen kaupunkilainen voi olla aidosti oma itsensä tietäen olevansa hyväksytty sellaisena kuin on. Ihmiset tekivät Joensuun ja tavoitteena on rakentaa kaupunki, jossa toimitaan yhdessä, yhdenvertaisesti, rohkeasti ja kestävästi. Joensuu on kaikille turvallinen paikka asua ja tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat.¹⁰⁸

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Tasa-arvoinen toimintaympäristö

Joensuun kaupunki on laatinut tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman, jossa asetetaan tavoitteita tasa-arvon edistämiseksi Joensuussa. Suunnitelmassa on kuvattu toimenpiteet myös henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Arvomme on, että kohtelemme kaikkia työntekijöitämme tasaveroisesti ja emme hyväksy häirintää tai syrjintää. Osana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä kaupunki on vuoden 2022 alusta ottanut käyttöön osassa rekrytointeja anonyymin rekrytoinnin eli hakijan nimi, yhteystiedot sekä muut henkilöön viittaavat tiedot ovat piilotettuna ja tulevat rekrytoivalle taholle tietoon

¹⁰⁷ Joensuun kaupunki | Älykäs kaupunki

¹⁰⁸ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021–2025

vasta sen jälkeen, kun haastateltavien valinnat on tehty. Tällä halutaan edistää työyhteisöjen moninaisuutta ja kannustaa eri taustoista olevia ihmisiä hakemaan töihin Joensuun kaupungille.¹⁰⁹

Esteettömyyden ja ikääntyvän väestön huomioiminen

Ikääntyneille kohdennettujen palveluiden toteutuksessa huomioidaan lähtökohtien erilaisuus. Esimerkiksi etninen tausta, kielikysymykset tai digitalisaatioon liittyvät haasteet asettavat yksilöt erilaisiin asemuihin ja se halutaan huomioida palveluita toteutettaessa. Ikääntyneelle väestölle on käynnissä myös Digiosallisuus Pohjois-Karjalassa -hanke, jonka tavoitteena on luoda pysyvä toimintamalli Pohjois-Karjalan digitukiverkostolle.¹¹⁰ Joensuun kaupunki huomioi kuitenkin, ettei kaikilla ole käytössä internettiä, joten vaihtoehtoiset tiedotuskanavat huomioidaan tiedonsaannin turvaamiseksi.¹¹¹

Joensuussa toimii kohtaamispalveluna kerhotalo Rupla, jossa toimintaa järjestää pääsääntöisesti viisi eläkeläisjärjestöä sekä lukuisa joukko muita toimijoita. Vuoteen 2025 mennessä ikäihmisten kohtaamispalkojen määrä kasvaa tai säilyy vähintään ennallaan ja kohtaamispalkoista laaditaan tiedotussuuntitelma, joka on toteutunut. Myös vammaiset huomioidaan järjestämällä erilaista tukitoimintaa liittyen esimerkiksi koulutukseen ja työllistymiseen, varmistamalla esteettömyys sekä turvaamalla saavutettavuus.¹¹²

Ulkomailta muuttaneiden yhdenvertaisen osallistumisen tukeminen

Joensuun kaupungin kestävän talouden ja elinvoiman turvaamiseksi maahanmuuttajatastaisten kuntalaisten määrää halutaan kasvattaa vähintään 150 henkilöllä vuosittain.¹¹³ Arjessa koettavaan ja rakenteelliseen rasismiin halutaan aktiivisesti puuttua ja osana rasismiin vastaista työtä Joensuun kaupunki toimii Pohjois-Karjalan rasismiin vastaisen toimikunnan varapuheenjohtajana. Toimikunta tuottaa tietoa

¹⁰⁹ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

¹¹⁰ Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto | Digiosallisuus Pohjois-Karjalassa -hankkeessa kehitetään digitukitaitoja ja yhteistyötä

¹¹¹ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

¹¹² Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021-2025

¹¹³ Joensuun kaupunki | Talousarvio 2024

ja viestii rasististen käsitysten ja rakenteiden sekä muiden ennakkoluulojen purkamisen tavoista, rasismin vastaisen toiminnan merkityksestä ja tukee työorganisaatioita arjen rasismin ja rakenteisiin piiloutuneen rasismin tunnistamisessa ja purkamisessa. Ryhmässä on laaja edustus kunnista, oppilaitoksista, järjestöistä ja muista viranomaistoimijoista.

Joensuussa kaikkien ulkomailta muuttavien sujuvaa asettautumista ja kotoutumista tuetaan tarjoamalla kaikille tietoa palveluista ja yhteiskunnan toimimisesta sekä henkilökohtaista neuvontaa yksilöllisen tarpeen mukaan. Myös yhteisöt ovat mukana kotoutumista tukevien palvelujen tuottamisessa ja tarjoamisessa. Joensuun kaupungin vuosille 2022-2025 laaditun kotoutumista edistävän ohjelman päämäääränä on, että ulkomailta muuttaneet ja erilaisista lähtökohdista tulevat ihmiset koetaan vahvuutena työpaikoilla, oppilaitoksissa ja palveluissa. Ohjelma edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Kuntalaisten, kaupungin toimialojen ja toimijoiden yhteistyössä valmistellussa ohjelmassa painotetaan osallisuutta, osallistumista ja yhdessä tekemistä.¹¹⁴

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan johdosta myös Joensuun kaupunki on ollut arvoensa mukaisesti aktiivinen ukrainalaisten sotapakolaisten vastaanottamiseksi ja auttamiseksi. Joensuussa on ollut enimmillään noin 1000 ukrainalaista sotapakolaista.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen tukeminen

Myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt huomioidaan Joensuun kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Erityisesti seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kohtaamaan syrjintään ja vihapuheeseen halutaan puuttua. Tällä hetkellä esimerkiksi Pohjois-Karjalan Seta ry järjestää sateenkaaritoimintaa, kuten koulutuksia, tapahtumia ja vertaisryhmiä. Seta ry on myös mukana järjestämässä Pohjois-Karjalan Pride -viikkoa.¹¹⁵

---

¹¹⁴ Joensuun kaupunki | Kotoutumisen edistäminen Joensuussa kaudella 2022–2025

¹¹⁵ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Vammais- ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalveluiden asiakaspalauteen mukaan neljä viidesosaa Joensuulaisista vammaisten kuljetuspalvelua käyttävistä kokee, että kuljetuspalvelu on tukenut selviytymistä arjessa.¹¹⁶
- Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli vuonna 2022 Joensuussa 4,1 %.¹¹⁷
- 307 alle 16-vuotiasta (2,7 % ikäryhmästä) saa vammaistukea mielenterveys ja käyttäytymishäiriöihin.¹¹⁶
- 96 % joensuulaisista suosittelisi Joensuuta ystäville ja tuttaville asuinkunnaksi.¹¹⁶
- Joensuussa koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita oli 5,1 % vuonna 2021. Valtakunnallisesti koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita oli 7,9 % vuonna 2021.¹¹⁸

Tavoite 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat

Kestävä joukkoliikenne, vastuulliset asuntoratkaisut sekä toimiva infrastruktuuri ovat avainasemassa kestävien kaupunkien ja yhteisöjen luomisessa. Myös asukkaiden huumioiminen päätöksenteossa sekä alueiden turvallisuus on osa kestävän kaupungin rakentamista. Joensuun kaupunkistrategian 2021–2025 yhtenä keskeisenä teemanana on kestävä kaupunkiympäristö, mihin pyritään esimerkiksi ilmastoviisaalla rakentamisella ja joukkoliikenneratkaisuja tehostamalla.¹¹⁹ Joensuun kaupungin Hiilineutraali Joensuu 2025 -ilmasto-ohjelman tavoitteena on, että Joensuun kasvihuonekaasupäästöt ja hiilinielut ovat tasapainossa vuonna 2025. Maankäytön ja rakentamisen ilmastovaikutusten ja hiilijalanjäljen pienentäminen ovat keskeisiä keinoja, joilla tavoitteeseen päästään.¹²⁰

¹¹⁶ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021-2025

¹¹⁷ Tilastokeskus | Maahanmuuttajatastaisten määrit ja osuudet alueittain

¹¹⁸ Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

¹¹⁹ Joensuun kaupunki | Joensuun strategia 2021–2025

¹²⁰ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma 2022-2025

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Kestävä rakentaminen

Joensuu pyrkii ilmastoviisaan rakentamisen mallikaupungiksi. Yhdyskuntarakennetta eheytetään ja täydennetään Joensuun täydennysrakentamisohjelman sekä Symmetrisen kaupunki -vision mukaisesti. Joensuun kaupunkikehityksen tavoitteena on luoda symmetrisen kaupunki, jonka keskusta levittyy tasaisesti Pielisjoen molemmin puolin. Tiiviimpi yhdyskuntarakenne vaikuttaa päästöihin mm. pienentämällä liikkumistarvetta, tehostamalla olemassa olevien kunnallisteknisten verkostojen käyttöä ja mahdollistamalla energiatehokkaita ratkaisuja. Lisäksi tilaa säästävällä rakentamisella vähenee tarve uuden, rakentamattoman maan käyttöönnotolle. Yhdyskuntarakenteeseen vaikuttavat toimenpiteet ovat edellytyksenä muille päästöjä vähentäville ja kestävää energian käyttöä edistäville toimenpiteille.¹²¹

Viime vuosien aikana kaupunki on panostanut esimerkiksi ilmastoviisaaseen puurakentamiseen. Kauunkuisuunnitelussa huomioidaan pitkä aikajänne ja materiaalien kierrättämiseen rakentamisen yhteydessä kiinnitetään huomiota.

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä maankäytön ja rakentamisen ilmastovaikutusten ja hiilijalanjäljen pienentämiseksi. Esimerkiksi kaavojen laativaisuudessa selvitetään jatkossa niiden toteuttamisen hiilijalanjälki. Ilmasto-ohjelmaan on sisällytetty toimenpide myös eri toteuttamisvaihtoehtojen hiilijalanjälkilaskelmista uudis- ja korjausrakentamishankkeissa.¹²¹

Kestävää kaupunkiympäristöä edistävät hankkeet

Joensuun kaupunki on kumppanina Decarbon Home -tutkimushankkeessa, jonka tavoitteena on edistää asumisen ja rakentamisen oikeudenmukaista kestävyysmurrosta. Hankkeen avulla pyritään myös kehitettämään asukkaita osallistavia ratkaisuja ilmastonmuutoksen ja asuinalueiden erityymisen luomiin haasteisiin.¹²² Joensuun kaupunki osallistuu myös FISU (Finnish Sustainable Cities) -verkoston kautta useisiin kestävää kaupunkiympäristöä edistäviin hankkeisiin. Kestävän kaupunkiympäristön kehittämistä tukee myös Joensuun tavoite olla ”Älykäs kaupunki” (ks. sivu 35). Esimerkiksi älykkään valaistuksen

¹²¹ Joensuun kaupunki | Ilmastovahti

¹²² DeCarbon Home | Joensuu

lisääminen säästää energiaa ja sähköisen liikenteen käyttömahdollisuuksien parantaminen vähentää liikenteen päästöjä.¹²³

Lisäksi Joensuun kaupunki sai erillisrahoituksen Hiilineutraali kiertotalouskaupunki – suunnitellen ja rakentaen (HIKKA) -hankkeelle. Hankkeessa kehitettiin pysyviä toimintamalleja kiertotalouden ja vähähiilisyyden huomioimiseksi Joensuun kaupungin kaupunkiympäristön toimialan toiminnassa suunnittelusta toteutukseen. Kaupunkiympäristön toimiala vastaa mm. maankäytön suunnittelusta, kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, liikennesuunnittelusta, ja kaupungin toimitilojen hallinnoinnista. Toimialalla on lukuisia toimintoja, joissa voidaan entistä paremmin huomioida kiertotalouden eri osa-alueet ja mahdollisuudet, ja tästä kautta edistää vähähiilisyyttä, kestävämmän kaupunkiympäristön luomista ja Hiilineutraali Joensuu 2025 -tavoitteen saavuttamista. HIKKA-hanke oli käynnyissä vuosina 2022-2023.¹²⁴

Julkisen liikenteen ja kestävien liikkumismuotojen tukeminen

Joensuun seudullinen joukkoliikenne JOJO kattaa Joensuun kaupungin sekä Kontiolahden ja Liperin kunnat. Kestäävää joukkoliikennettä tukemaan on kehitetty erillinen JOJO-joukkoliikenteen kehittämishohjelma, jonka tavoitteena on edistää sujuvaa joukkoliikennettä sekä kestäävää liikkumista alueella. Joensuun saavutettavuutta kaikilla liikennemuodoilla kaikkiin suuntiin halutaan parantaa niin henkilö- kuin tavaraliikenteen osalta. Lentoliikenteen jatkuvuus halutaan turvata ja tavoitteena on kehittää Joensuun satamaa Saimaan alueen kilpailukykyisimmäksi. Myös junaliikenteen määrää halutaan kasvattaa ja nopeuttaa.¹²⁵

Joukkoliikenteen saavutettavuuden parantaminen kuuluu myös vuonna 2017 kaupunginvaltuustossa hyväksyttyyn täydennysrakentamisohjelmaan, jonka perusteella täydennysrakentaminen tulee sijoittua pääsääntöisesti joukkoliikenteen laatuksiävien lähettyville.¹²⁶

¹²³ Joensuun kaupunki | Joensuun ilmasto-ohjelma 2022-2025

¹²⁴ Climate Joensuu | Joensuulle rahoitusta kaupunkiympäristön kiertotalouden ja vähähiilisyyden edistämiseen

¹²⁵ Joensuun kaupunki | Joensuun kestävän liikkumisen ja JOJO- joukkoliikenteen kehittämishohjelma 2021-2025

¹²⁶ Joensuun kaupunki | Ilmastovahti

Joensuun kaupunki on panostanut julkisen liikenteen kehittämiseen esimerkiksi ottamalla käyttöön 13 sähköbussia JOJO-joukkoliikenteeseen. Julkisen liikenteen käyttöön kannustetaan Hilja-matkalipulla, joilla voi matkustaa edullisemmin vuorokauden hiljaisempina aikoina.

Kestävään liikkumiseen kannustaminen

Jalankulkuun ja pyöräilyyn käytettävien väylien ja alueiden kunnossapitoa, turvallisuutta ja houkuttelevuutta parannetaan jatkuvasti Joensuun pyöräilyn ja jalankulun kehittämissuunnitelman¹²⁷ ja esteettömyysselvitysten mukaisesti. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on edistää pyöräilyn ja jalankulun olosuhteita maankäytön suunnittelusta sen toteutukseen. Lisäksi kehittämissuunnitelman päämäääränä on lisätä jalankulun ja pyöräilyn matkamääriä alueella. Myös väyläinfrastruktuuria parannetaan jatkuvasti.¹²⁸

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Vuonna 2022 asuntorakentaminen oli hieman edellisvuotta vilkkaampaa, sillä silloin valmistui yhteensä 454 asuntoa, mikä on 53 asuntoa enemmän kuin vuonna 2021.¹²⁹
- Pohjois-Karjalassa erityisesti Joensuun seutu on väestömääräältään kasvavaa, kun taas maakunnan reuna-alueet kärsivät väestökadosta. Joensuussa uudisrakennusalueet (ensikädessä Penttilä, Karhunmäki ja Multimäki/Iksenniitty) jatkavat kasvuaan ja kantakaupungin alueella on jatkuvasti vireillä täydennysrakennushankkeita.¹³⁰
- Puurakentaminen on tärkeä osa Joensuun ilmastoviisasta rakentamista esim. Joensuussa on useita puukerrostaloja esim. Suomen korkein puukerrostalo ”Lighthouse”.

¹²⁷ Joensuun kaupunki | Joensuun pyöräilyn ja jalankulun kehittämissuunnitelma 2030

¹²⁸ Joensuun kaupunki | Ilmastovahti

¹²⁹ Joensuun kaupunki | Tilinpäätös 2022

¹³⁰ Joensuun kaupunki | Maankäytön toteutusohjelma 2030

- Wood Joensuu -verkosto: Wood Joensuu tuo näkyväksi pohjoiskarjalaista puurakentamista ja puunjalostusta kooten yhteen alan tapahtumat, tutkimukset ja projektit.¹³¹
- Vuonna 2022 JOJO- joukkoliikenteessä tehtiin yhteensä 2,3 miljoonaa matkaa, mikä oli asetettua tavoitetta enemmän (tavoite 1,98 miljoonaa matkaa).¹³² Tavoitteena JOJO-matkustajamäärien nostaminen 2,8 miljoonaan matkaan vuoteen 2024 mennessä.¹³³
- Joensuun sisäisillä matkoilla kävelyn, pyöräliikenteen ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus on yhteensä 46 % vuonna 2021.¹³⁴ Pyöräliikenteessä Oulu ja Joensuu ovat valtakunnassa selkeitä ykkösiä.¹³⁵
- Joensuissa on kattava pyöräteiden ja jalkakäytävien verkosto. Joensuun keskusta on pyörällinen saavutettavissa alle puolessa tunnissa pohjoisen suunnalta mm. Lehmosta, idän suunnalta mm. Utrasta ja Kulhosta, etelän suunnalta mm. Reijolasta ja luoteen suunnalta mm. Marjalasta ja Onttolasta.¹³⁶
- Joensuun keskustan saavutettavuutta on tarkasteltu tie- ja katuverkkoa pitkin laskettujen etäisyysvyöhykkien avulla. Vuoden 2017 lopussa Joensuuh väestöstä 11 % asui alle 1 kilometrin etäisyydellä, 33 % alle 3 kilometrin etäisyydellä ja 57 % alle 5 kilometrin etäisyydellä keskustasta. Joensuun työpaikoista 23 % oli alle 1 kilometrin etäisyydellä, 55 % alle 3 kilometrin etäisyydellä ja 77 % alle 5 kilometrin etäisyydellä keskustasta.¹³⁷

---

¹³¹ Wood Joensuu

¹³² Joensuun seudun joukkoliikenne | Joensuun seudun joukkoliikenteen vuosikertomus vuodelta 2022

¹³³ Joensuun kaupunki | Talousarvio 2024

¹³⁴ Traficom | Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus 2021

¹³⁵ Joensuun kaupunki | Joensuun kestävän liikkumisen ja JOJO-joukkoliikenteen kehittämishojelma 2025

¹³⁶ Joensuun kaupunki | Joensuun pyöräilyn ja jalankulun kehittämissuunnitelma 2030

¹³⁷ Joensuun kaupunki | Joensuun kauppanaikkaselvitys 2020

Tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelman kahtena keskeisenä tavoitteena on jätteiden vähentäminen ja laittaminen kiertoon sekä hankintojen ja palveluiden muuttaminen aiempaan kestävämmiksi. Joensuu kuuluu Fisu-verkostoon, jonka tavoitteena on ”ei päästöjä, ei jätettä, ei ylikulutusta” vuoteen 2050 mennessä. Toteuttamalla kiertotaloutta aiempaan tehdokkaammin kasvihuonekaasupäästöt ja jätemäärit pienenevät, kun olemassa olevia materiaaleja kierätetään ja käytetään mahdollisimman pitkään esimerkiksi lainaamalla, vuokraamalla, uudelleenkäytäällä, korjaamalla, kunnostamalla ja kierrättämällä.¹³⁸

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Kulutuslähtöisten päästöjen vähentäminen

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelman tavoitteena on vähentää kulutuslähtöisiä kasvihuonekaasupäästöjä. Tavoitteena on puolittaa kulutusperäinen hiilijalanjälki vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä, mikä on myös Fisu -verkoston tavoite, johon Joensuun kaupunki on sitoutunut. Lisäksi tavoitteena on painottaa kilpailtuksissa entistä enemmän ilmasto- ja ympäristökriteerejä eli hankkia julkiselle sektorille ympäristövaikutuksiltaan pienempiä tavaroida, palveluita ja urakoita. Myös kehittämällä ja hyödyntämällä sähköisiä palveluita voidaan vähentää kaupungin kulutuslähtöisiä päästöjä.¹³⁹

Joensuun kaupunki on myös osallistunut Kulma-hankkeeseen, jossa selvitettiin kunnan kulutuksesta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt. Laskennassa kulutuksen päästöjä tarkasteltiin energiankulutuksen ja rakentamisen, liikkumisen, ruoan sekä tavaroiden ja palveluiden osalta. Kulutusperusteisella päästö-laskennalla pyritään arvioimaan kaikki kuntalaisten kulutuksesta aiheutuvat päästöt, huolimatta siitä, missä kulutettu hyödyke on tuotettu.¹⁴⁰

¹³⁸ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma 2022-2025

¹³⁹ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma 2022-2025

¹⁴⁰ Joensuun kaupunki | Joensuun kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt

Kestävät hankinnat ja palvelut

Joensuun kaupunki haluaa hankinnoissaan huomioida kestävyyden, energia- ja materiaalitehokkuuden ja vastuullisuuden, sillä nämä aspektit huomioimalla voidaan vähentää päästöjä sekä syntyvän jätteen määrää. Hankinnoissa pyritään suosimaan kestäviä ja laadukkaita materiaaleja. Vuonna 2020 ympäristökriteerit huomioitiin 96 % kaupungin tekemistä hankinnoista.¹⁴¹ Myös turhia hankintoja välttämällä voidaan vähentää kustannuksia ja vähentää ympäristökuormitusta.¹⁴²

Kiertotalous ja jätevirtojen hyötykäyttö

Joensuun ilmasto-ohjelman tavoitteena on, että kotitalouksissa syntyvän jätteen määrä puolitetaan vuoteen 2025 mennessä vuoden 2017 tasosta. Materiaalitehokkuuden lisääminen auttaa vähentämään raaka-aineiden käyttöä ja säästää tuotannon resursseja. Tavaroida uusiokäytämillä ja kierrättämillä vähennetään jätteiden syntymistä. Syntvästä jätteestä merkittävä osa on biojätettä, joten ruokahävikin vähentämiseen kiinnitetään erityistä huomiota kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Ilmasto-ohjelman tavoitteena on myös solmia valtion kanssa vähähiilinen kiertotaloussopimus, jonka toimilla edistetään kiertotalouden toteutumista Joensuussa. Joensuun kaupunki haluaa myös kannustaa alueen yrityksiä uusien kiertotalouteen pohjautuvien liiketoimintamallien kehittämisen ja käyttöönnotossa. Lisäksi Puhas Oy ja Ekokumppanit Oy ovat lanseeranneet vuonna 2022 maksuttoman korjaa.se -palvelun, jonka tavoitteena on kannustaa rikki menneiden tavaroiden korjaamiseen ja ehkäistä jätteen syntymistä.¹⁴³

---

¹⁴¹ Pohjois-Karjalan hankintatoimi | Pohjois-Karjalan hankintatoimen tilastokatsaus 2022

¹⁴² Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma 2022-2025

¹⁴³ Climate Joensuu | Puhas Oy ja Ekokumppanit Oy lanseeraavat maksuttoman korjaamisen verkkopalvelun

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Joensuun seudun kotitalousjätteestä kierrätettiin 47 % vuonna 2021. Kierrätämätöntä kotitalousjätettä kertyi samana vuonna 146 kg/henkilö.¹⁴⁴ Tavoitteena on, että kierrätysaste nousee 60 % vuonna 2025 ja 70 % vuonna 2030.
- Kotitalouden biojätteestä erilliskerättiin 48 % vuonna 2019.¹⁴⁴
- KULMA-hankkeessa lasketut kulutuslähtöiset päästöt olivat Joensuussa vuonna 2022 yhteensä 613,8 kt CO₂ ekv. Asukasta kohden päästöt olivat 7,95 t CO₂-ekv.¹⁴⁵

Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

Joensuun tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2025 mennessä ja se on myös kaupungin strateginen linjaus, jota toteutetaan kaikessa kaupunkikonsernin toiminnassa. Tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasuja 60 prosentilla vuoden 2007 tasosta vuoteen 2025 mennessä. Lisäksi tavoitteena on lisätä hiilinielujen määrää vuosittain, jotta jäljelle jääväät päästöt voidaan sitoa niihin. Mikäli hiilinielut eivät ole riittävät, päästöjä kompensoidaan eli hyvitetään esimerkiksi rahoittamalla paikallisia hiilinielu- ja päästöhyvityshankkeita. Toimenpiteitä hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä on listattu ilmasto-ohjelmaan kymmeniltä eri toimialoilta. Aktiivista ilmastotyötä jatketaan myös vuodelle 2025 asetetun hiilineutraaliustavoitteen täyttymisen jälkeen. Hiilinetransiitti voidaan saavuttaa vuoden 2025 jälkeen, jos päästövähennyksiä ja hiilinielujen kasvua koskevat tavoitteet toteutuvat. Joensuu on Hinku-verkostoon kuuluvana kuntana sitoutunut vähentämään päästöjään 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.¹⁴⁶ Kunnianhimoisista tavoitteista ja hillintätoimien onnistumisesta huolimatta ilmastonmuutokseen sopeutuminen on välttämätöntä, sillä yhteiskunnan haavoittuvuus tulee lisääntymään ilmastonmuutoksen edetessä. Joensuun

¹⁴⁴ Circwaste | Kotitalousjätteen määrä ja biojätteen keräys

¹⁴⁵ Joensuun kaupunki | Joensuun kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt

¹⁴⁶ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma 2022-2025

kaupunki pyrkii varautumaan myös ilmastonmuutoksen riskeihin ja vaikutuksiin nyt ja tulevaisuudessa. Kaupunki laati ensimmäisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman vuonna 2023.¹⁴⁷

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Hiilineutraali Joensuu 2025 -ilmasto-ohjelma

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma asettaa tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet päästöjen vähentämiseksi ja hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä. Ilmasto-ohjelman toimenpiteet koskevat Joensuun päästöjen seurantaa, hillintää, hiilinieluja, päästöjen hyvittämistä, ilmastotyön viestintää, resursseja, hankkeita ja verkostoja, energiankulutusta ja -tuotantoa sekä energiatehokkuutta, liikennettä ja liikkumista, kestävää kulutusta, kiertotaloutta, luonnon monimuotoisuuden suojeleua ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Ilmasto-ohjelman toimenpiteet on päivitetty ja valittu yhteistyössä niitä toteuttavien toimialojen, konsernin tytäryhtiöiden ja muiden sidosryhmien kanssa.¹⁴⁶

Climate Joensuu ja ilmastoviestintä

Joensuun kaupunki on luonut oman Climate Joensuu -verkkoalustan (www.climatejoensuu.fi), jossa jätetään ajankohtaista tietoa Joensuun tekemästä ilmastotyöstä. Sivustolla kerrotaan teoista, joita kaupunki, yritykset, asukkaat ja järjestöt ovat tehneet ilmaston hyväksi. Lisäksi sivustolla jaetaan konkreettisia vinkkejä, joiden avulla asukkaat voivat ottaa ilmaston huomioon omassa arjessaan. Joensuun kaupungilla on myös käytössä Ilmastovahti-palvelu, jossa seurataan Joensuun ilmastotavoitteiden edistymistä. Ilmastovahdissa kenen tahansa on mahdollista tarkastella toimenpiteitä, joita kaupunki toteuttaa ilmastotavoitteidensa saavuttamiseksi ja kasvihuonekaasupäästöjensä vähentämiseksi. Kaupungin ilmastotyöstä viestitään myös sosiaalisessa mediassa Facebookissa ja Instagramissa (@climatejoensuu), joissa kerrotaan joensuulaisista ilmastoteoista sekä jaetaan kiinnostavia ilmastovinkkejä kuntalaisille ja paikallisille yrityksille.

---

¹⁴⁷ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin sopeutumissuunnitelma ilmastonmuutokseen

Ilmastoverkostot ja -hankkeet

Joensuun kaupunki on mukana monissa ilmasto- ja -verkostoissa, jotka ovat osa kaupungin vähähiilisyyteen pyrkivää ilmastotyötä ja tukevat Hiilineutraali Joensuu 2025 -tavoitetta. Hankkeissa kehitetään ratkaisuja paikallisen ilmastotyön haasteisiin ja tarjotaan kuntalaisille, yrityksille ja muille sidosryhmille tietoa ja neuvontaa ilmastoviisaista ja energiatehokkaista ratkaisuista. Hankkeiden avulla on osallistettu kuntalaisia arjen ilmastotekoihin sekä edistetty mm. kestävää liikkumista, etätyötä ja energianeuvontaa. Joensuu on myös mukana kuntien välisissä energia- ja ilmastoverkostoissa, jotka tukevat ilmastoratkaisujen yhteiskehittämisen ja toimivat hyvien käytäntöjen tietopankkina kunnille. Joensuun kaupunki on tällä hetkellä (1/2024) mukana mm. seuraavissa hankkeissa:

- KUNTANIELU-hankkeessa 2022–2024, jonka tavoitteena on päästökompensaatiotoimintaan soveltuvienväistömuutosten nieluvaikutusten mittaaminen ja todentaminen, kompensaatiotoiminnan kansainväliset kriteerit täyttävien menettelyiden ja laskentasääntöjen luominen ja soveltaminen sekä kompensaatioprosessien pilotointi ja arvointi.
- Ilmastokaupunki Joensuu 2025 -hankkeessa tavoitteena on vahvistaa Joensuun seudun yritysten tietoisuutta ja ymmärrystä toimiensa kasvihuonekaasupäästöistä ja niiden vähentämismahdollisuudesta, sekä sitouttaa paikalliset yritykset entistä vahemmin yhteen johtavien ilmasto- ja energiamuutosten kanssa.¹⁴⁸
- Osaamista ja työvoimaa kiertotalouteen osahankkeessa kehitetään ja pilotoidaan tapoja vahvistaa työttömien ja ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien kiertotalousosaamista. Hanke jakaa tietoa kiertotalouden mahdollisuudesta työllistymisessä sekä innovoimme uusia liiketoimintamahdollisuuksia kiertotalouden ympärille.¹⁴⁹

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Joensuun hiilitasetta eli kasvihuonekaasupäästöjen ja hiilinielujen kehitystä seurataan vuosittain. Vuosittain laadittava CO2-raportti sisältää laskelmat Joensuun alueellisista

¹⁴⁸ Joensuun kaupunki | Hankkeet

¹⁴⁹ Joensuun kaupunki | Hankkeet

kasvihuonekaasupäästöistä. Kaupunki tilaa raportin laskelmanneen suomalaiselta rakennetun ympäristön suunnittelu- ja konsultointiyritys Sitowise Oy:ltä.

- Vuonna 2021 Joensuun kaupungin kasvihuonekaasujen päästöt olivat yhteensä 425,7 kt CO₂-ekv, josta suurin osa (112,5 kt CO₂-ekv) tuli teollisuudesta ja työkoneista.¹⁵⁰
- Joulukuussa 2023 ilmastokumppanuusverkostossa on mukana jo 47 ilmastokumppania.
- Joensuu valittiin Kuntaliiton toimesta vuoden 2021 ilmastokunnaksi.¹⁵¹
- Helmikuussa 2021 perustettiin Joensuun päästövähennysten, hiilinelujen ja päästökompensaatioiden tilijärjestely eli ilmastotili. Ilmastotilille kerätään varoja päästövähennys-, kompensointi- ja hiilineluhankkeiden rahoittamista varten.
- Ekologinen jalanjälki per asukas Joensuussa oli noin 7,99 globaalihetaaria vuodessa vuonna 2016.¹⁵²

Tavoite 14: Säilyttää vesistöt ja niiden tarjoamat luonnonvarat sekä edistää kestävää käyttöä

Joensuun alueella on runsaasti vesistöjä, kuten järvä ja jokia. Kaiken kaikkiaan Joensuussa on 778 yli hehtaarin kokoista järveä ja 25 jokea. Yhteensä Joensuun sisävesien pinta-ala on miltei 370 km² eli 14 % koko alueen pinta-alasta. Vesistöjen ekologinen tila on luokiteltu suurimmilta osin hyväksi muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.¹⁵³ Tavoitteena on, että vuoteen 2027 mennessä kaikkien pinta- ja pohjavesien tila on hyvä.

¹⁵⁰ Joensuun kaupunki | CO₂-raportti 2023 Joensuu

¹⁵¹ Climate Joensuu | Joensuu valittiin vuoden 2021 ilmastokunnaksi!

¹⁵² Fisu | Ekologinen jalanjälki

¹⁵³ Joensuun kaupunki | Joensuun luonto | Vesistöt

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Vesistöjen hyvän tilan turvaaminen

Vesienhoidon tavoitteena on turvata vesistöjen hyvä tila. Joensuun alueen vesistöjen tilaa valvotaan ja edistetään Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman ja Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelman 2022-2027 mukaisesti. Vesienhoitosuunnitelmaan on koottu dataa vesistöjen nykytilasta, tilatavoitteista ja toimenpiteistä, joilla tavoitteisiin päästään. Toimenpideohjelma toteuttaa vesienhoitosuunnitelmaa¹⁵⁴.

Vesistöjen kunnostaminen

Vesistöjen kunnostamisen ja hoidon tavoitteena on parantaa vesistön ekologista tilaa ja virkistyskäyttömahdollisuuksia tai turvata hyvän tilan säilyminen. Kunnostuksilla lisätään lähiympäristön viihtyisyyttä, rantakiihteistöjen arvoa ja parannetaan vesistön kalataloudellisia edellytyksiä sekä luonnon- ja maise-mansuojelua¹⁵⁵. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan ELY-keskus myöntää avustuksia vesienhoidon toimenpiteiden toteuttamiseen, vesistön monipuolisen käytön edistämiseen sekä tulva- ja kuivuusriskien vähentämiseen.

Viime vuosina vesistöjä on kunnostettu esimerkiksi seuraavien hankkeiden avulla:

- Laurinvirran lisääntymisalue Kuurnan voimalaitos: Järvi-lohi vaatii lisääntykseen koskimaisen ympäristön. Koska uomaa on käytetty tulvavesien laskemiseen, siinä ei ole ollut säännöllistä virtaamaa. Kuurnan Voima Oy onkin rakentanut poikastuotantoalueen yhteyteen uuden pienvesivoiman veden virtauksen turvaamiseksi. Kuurnan Voima Oy:n omistavat Pohjois-Karjalan Sähkö Oy (89 %) ja Joensuun kaupunki (11 %).
- Joensuun kaupungin alueella on toteutettu vesistöjen valuma-alue kunnostuksia mm. Jukajärven ja Ala-Koitajoen alueilla.

---

¹⁵⁴ Pohjois-Karjalan ELY-keskus | Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022-2027

¹⁵⁵ Ymparisto.fi | Kunnostetaan vesiä yhdessä - kaikkien panosta tarvitaan

- SOTKA – sorsalintujen tilan kohentaminen: Hankkeessa tuetaan sorsalintukantoja rakentamalla kosteikoita ja levähdyalueverkostoa, kunnostamalla soita ja valuma-alueita, pyytämällä pienpeittoja pesimärauhan turvaamiseksi. Pohjois-Karjalassa pidemmällä suunnittelussa ovat kolme kohdetta Joensuussa ja Ilomantsissa (mm. Murtosuon kosteikko).

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Pielisjoen ja Pyhäselän vesistöä ja kalastoa tarkkaillaan vuosille 2023-2026 laaditun yhteistarkkailuohjelman mukaisesti
- Joensuu osallistuu Saimaan järvilohen suojeleluoitteeseen.
- Joensuun rahtisatamalla on ajantasaiset ohjeistukset alusten ja sataman jätteidenkäsittelylle sekä öljyntorjunnalle.
- Joensuun luokitellista järvistä 5,4 % on ekologiselta tilaltaan erinomaisessa kunnossa ja 85,4 % hyvässä tilassa. Veden laatu on erinomainen 68,1 % vesistöistä ja hyvä 31,9 %:ssa.¹⁵⁶
- Joensuun luokitellusta jokipinta-alasta 36,8 % on erinomaisessa kunnossa, 53,2 % hyvässä kunnossa ja 9,2 % hyvää heikommassa kunnossa.¹⁵⁷
- Joensuun Kuhasalon jättevedenpuhdistamolla vesistöön johdettavan jätteveden fosforipitoisuus saa olla vuositasolla enintään 0,3 mg/l ja puhdistusteho vähintään 96 %.¹⁵⁷
- Vesistöihin joutuva fosfori- ja hapenkulutuskuorma Kuhasalon puhdistamolta Joensuussa vuonna 2022 oli: BHK7: 7,7 mg/l ja puhdistusprosentti yli 97 % sekä kok-P: 0,24 mg/l ja puhdistusprosentti yli 97 %.¹⁵⁸

---

¹⁵⁶ Pohjois-Karjalan ELY-keskus | Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022-2027

¹⁵⁷ Joensuun Vesi | Kuhasalon jättevedenpuhdistamo

¹⁵⁸ Joensuun Vesi | Vuosikertomus 2022

Tavoite 15: Suojella maaekosysteemejä

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen on Joensuun kaupungille tärkeää ja se onkin nostettu Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelmassa keskeiseksi arvoksi. Kaupungin pinta-alasta noin 80 % on erilaista metsää, joten metsien hyvinvointiin ja monimuotoisuuteen halutaan kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi Joensuussa esiintyy monia Suomessa uhanalaisia lajeja, joiden elinvoimaisuus halutaan turvata myös tulevaisuudessa.

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi

Monimuotoisuuden ylläpitäminen ja huomioiminen

Joensuun kaupunki on laatinut erillisen luonnon monimuotoisuuden huomioimisen toimintalinjauksen, jonka tavoitteena on monimuotoisuuden turvaaminen. Kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuus sekä mahdollisuudet monimuotoisuuden lisäämiseen. Viheralueiden saavutettavuuteen, monikäyttöisyyteen ja viherverkostoon kiinnitetään erityistä huomiota esimerkiksi lisäämällä vihreyttä kaupungin tiheimmin rakennetuilla alueilla. Myös luonnonsuojelualueiden käytöstä ja hoidosta laaditaan suunnitelmat, jotta taataan niiden sisältämien luonto- ja maisema-arvojen säilyminen¹⁵⁹. Joensuun kaupunki on avannut vuonna 2022 Joensuun luonto -verkkoportaalini, jonka tavoitteena on jakaa ja kerätä tietoa esimerkiksi luonnon monimuotoisuudesta ja vieraaslajeista¹⁶⁰.

Kestävä metsätalous

Joensuun kaupungin metsiä on hoidettu systemaattisesti jo 1940-luvulta alkaen. Joensuun kaupunki on sitoutunut edistämään kestävän metsätalouden toteutumista laitimalla metsähoidon linjauksen kaudelle 2018-2028. Metsähoidon linjaus on kymmenen vuoden ajalle laadittu metsähoidon toimenpidesuunnitelma. Joensuun talousmetsien hoidon tavoitteena on turvata alueen elinvoimaisuus ja monimuotoisuus huomioiden myös taloudellinen tuotto. Lähi-, ulkoilu- ja virkistysmetsiin ei liity lainkaan tuottoodotusta. Metsähoidon linjauksessa yhtenä tavoitteena on esimerkiksi lisätä Joensuun kaupungin

¹⁵⁹ Joensuun kaupunki | Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen - toimintalinjaus

¹⁶⁰ Joensuun kaupunki | Ilmastovahti

omistamien suojojumetsien määrää 7 prosenttiin vuosien 2018-2028 aikana. Lisäksi tavoitteena on selvittää Joensuun kaupungin talousmetsien liittämismahdollisuudet FSC-sertifioinnin piiriin.¹⁶¹

Vieraslajien torjunta

Joensuun kaupunki on tehnyt töitä vieraslajien poistamiseksi jo useita vuosia. Kaupunki on laatinut erilaisen vieraslajeja koskevan toimintalinjauksen, jonka avulla on pyritty luomaan jatkuvuutta vieraslajien torjuntatyölle sekä tunnistamaan tarpeita ja kehityskohteita torjuntatyön tehostamiseksi.¹⁶² Joensuun kaupungilla on käytössä vieraslajikarttapalvelu, joka on kaupungin omassa käytössä ja palvelua voidaan laajentaa kuntalaisten käyttöön. Karttapalveluun kootaan vieraslajihavaintoja ja kohteiden nykytilaa.¹⁶³

Ekologinen kompenсаatio

Joensuun kaupunki toteuttaa ekologista kompenсаatiota, jolloin ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Kun tiedetään, mitä heikennetään ja miten paljon, suunnitellaan hyvitystoimenpiteet monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Mitä uhanalaisempi heikennettävä luontoarvo on, sen kunnianhimoisempia ovat kompenсаatioon liittyvät tavoitteet. Kompensiointavan alueen tulee olla vähintään samanlainen tai samankaltainen kuin heikennettävän alueen. Joensuussa on selvitetty ekologisen kompenсаation käyttöä uuden Multimäki III asemakaava-alueen luontohaittojen kompensoimiseksi. Myös Murtosuon kosteikko on yksi Joensuun ekologisen kompenсаation hankkeista.

Katsaus tavoitteen tilaan:

- Noin 80 % kaupungin pinta-alasta on erilaista metsää

---

¹⁶¹ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin metsähoidon linjaus 2018-2028

¹⁶² Joensuun kaupunki | Joensuun vieraslajilinjaus

¹⁶³ Joensuun Ilmastovahti | Lisätään luonnon monimuotoisuutta

- Joensuussa Natura-alueita on noin 1890 ha. Osa Natura-alueista ulottuu naapurikuntien alueelle.¹⁶⁴
- Joensuun alueella on noin 50 luonnonmuistomerkejä, joista noin parikymmentä rauhoitettiin Suomi 100 –juhlavuoden kunniaksi.
- Joensuun kaupungin metsät kuuluvat PEFC-sertifioinnin piiriin.¹⁶⁵
- Joensuulla on hyväksytty metsähoidon linjaus 2018-2028
- Vuonna 2020 hyväksyttiin luonnon monimuotoisuuden toimintalinjaus.
- Kosteikkoja on Joensuun kaupunkialueella rakennettu kolme, vuonna 2017 kunnostettu Varaslammen kosteikko sekä Karhumäen ja Haapajoen kosteikot. Murtosuon kosteikko valmistui vuonna 2023.
- Asema- ja yleiskaavoihin liittyen on tehty lukuisia luontoselvityksiä ja kohteet sekä lajit on huomioitu kaavoissa.
- Ekologista kompensaatiota on selvitetty pilotissa Multimäki III asemakaavan laatimisen yhteydessä

Tavoite 16: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia

“Joensuussa toimimme yhdessä, yhdenvertaisesti, rohkeasti ja kestävästi” -Joensuun strategia 2021–2025

Joensuun tavoitteena on olla osallisuuden ja kumppanuuden edelläkävijä. Kaupunki pyrkii mahdollistamaan osallisuuden kokemuksen kaikille iästä, taustasta, lähtömaasta tai erityistarpeista riippumatta. Tavoitteena on luoda asukkaille monipuolisesti mahdollisuuksia osallistua ja

¹⁶⁴ Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto | Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040

¹⁶⁵ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin metsähoidon linjaus 2018-2028

vaikuttaa kaupungin toimintaan. Tavoitteena on myös edistää asukkaiden turvallisuutta laaja-alaisella yhteistyöllä ja hallitsemalla riskejä.¹⁶⁶

Esimerkkejä tavoitteen toteuttamiseksi

Joensuun kaupungin turvallisuussuunnitelma

Vuosille 2020-2024 laaditun turvallisuussuunnitelman tavoitteena on alueen arjen turvallisuuden takaaminen, ihmisten hyvinvoinnin kehittäminen ja paikallisen turvallisuusyhteistyön edistäminen. Turvallisuusohjelmassa avataan Joensuun alueen tämänhetkistä turvallisuustilannetta sekä pyritään ennakoimaan toimintaympäristön kehitystä lähivuosien aikana. Turvallisuussuunnitelman laatimiseen on osallistunut laajasti asiantuntijoita eri toimialoilta, esimerkiksi hallinto-, koulutus- ja kaupunkirakennepalveluista sekä terveydenhuollossa, poliisista ja pelastustoimesta.¹⁶⁷

Osallisuuden edistäminen

Joensuun vuosille 2021-2025 laatiman strategian tavoitteena on edistää järjestöjen ja asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuksia. Osallisuutta edistämällä pyritään lisäämään asukkaiden tyytyväisyyttä ja saamaan uutta näkökulmaa esimerkiksi palveluiden tuottamiseen. Joensuussa osallisuus ja osallistumismahdollisuudet kuuluvat kaikille taustoista riippumatta. Kaupunki on laatinut erillisen osallisuusohjelman vuosille 2021–2025, jonka tavoitteena on toteuttaa Joensuun strategian painopisteitä ja arvoja.¹⁶⁸ Yksi osallisuuden edistämisen malli on vuonna 2022 käyttöön otettu osallistuva budjetointi, jonka kautta joensuulaiset otetaan mukaan Joensuun kaupungin varoja ja käyttöä koskevaan suunniteluun ja päätöksentekoon.¹⁶⁹ Keskeistä on rakentaa kaupunkia niin, että ne palvelevat kaupunkilaisia parhaalla mahdollisella tavalla. Joensuussa jokaisella on mahdollisuudet elää omannäköistään elämää ja kaupungissa kohdellaan kaikkia yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. Kaupunkilaisten aktiivisesta

¹⁶⁶ Joensuun kaupunki | Joensuun osallisuusohjelma 2021-2025

¹⁶⁷ Joensuun kaupunki | Joensuun kaupungin turvallisuusohjelma

¹⁶⁸ Joensuun kaupunki | Joensuun osallisuusohjelma 2021-2025

¹⁶⁹ Joensuun kaupunki | Osallistuva budjetointi

osallistumisesta on myös hyötyä kunnalle, sillä kuntalaisten ja yhteisöjen asiantuntemisosamista voidaan hyödyntää palveluja ja kunnan toimintaa suunnitellessa.¹⁶⁶

Myös Joensuun maaseutuohjelmassa 2021–2025 on huomioitu osallisuuden ja yhteistyön merkitys. Vuonna 2020 Joensuun maaseutuohjelman alueella asui 23 % Joensuun asukkaista. Ohjelman tavoitteena on luoda osallistuva ja kehittyvä kaupunkimaaseutu. Ohjelman lähtökohtana on, että maaseutukylien ja pitäjien omaleimaisuus tunnistetaan ja erilaisuudesta kumpuavat tulevaisuuden mahdollisuudet huomioidaan ja hyödynnetään. Maaseutuohjelman toimenpiteillä lisätään asukkaiden ja muiden toimijoiden vaikutusmahdollisuuksia oman asuinypäristönsä kehittämiseksi Joensuussa.¹⁶⁶

Järjestöt arjen turvallisuutta tukemassa

Järjestöjen tehtävänä on jakaa tietoa ja sitä kautta lisätä turvallisuutta kaupungissa. Järjestöt tarjoavat yhteisöllisyyden tunnetta sekä sosialista tukea turvattomuutta aiheuttavissa tilanteissa. Järjestöt tarjoavat myös paikan, jonne asukkaat voivat matalalla kynnyksellä ottaa yhteyttä ja ne lisäävät asukkaiden osallisuutta.¹⁷⁰

Hyvä, läpinäkyvä ja hallinto ja avoin viestintä

Hyvä, läpinäkyvä hallinto vahvistaa kuntalaisten luottamusta sekä edistää halua osallistua palvelujen kehittämiseen ja päätöksentekoon. Joensuussa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita ja viestitään aktiivisesti, tietopohjaisesti, avoimesti ja ennakoivasti.

Katsaus tavoitteiden tilaan:

- Äänestysprosentti Joensuun kuntavaaleissa 2021 oli 47,6 %, mikä oli neljänneksi alhaisin kaikista Suomen kunnista. Koko maassa äänestysprosentti oli 55,1 %. Tavoitteena on saavuttaa vähintään valtakunnallinen keskiarvo vuoteen 2025 mennessä.¹⁷¹

¹⁷⁰ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025

¹⁷¹ Joensuun kaupunki | Joensuun osallisuusohjelma 2021-2025

- Vaikuttamismahdollisuudet maaseutualueilla -kysymisten keskiarvo vuonna 2021 oli (asteikolla 1-5) 2,55. Vuoden 2025 tavoiteta on 3,5.¹⁷²
- Henkilökokoa ja niiden yrityksiä 6,51/100 000 asukasta.¹⁷³
- 50 henkilövahinkoihin johtanutta tieliikenneonnettomuutta vuonna 2019.¹⁷²
- Päivittäisen elämäänsä erittäin tai hyvin turvalliseksi kokee 70 % Joensuulaisista vuonna 2020, mikä on lähes sama kuin koko maan keskiarvo 69,8 %.¹⁷⁴

Tavoite 17: Tukea vahemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Joensuussa vaatii jatkuvaan, laajaalaista yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Joensuun kaupunki on jo pitkään huomioinut kestävän kehityksen tavoitteet kaupungin toiminassa ja pyrkii edistämään niiden toteutumista niin kunnan sisäisen, kansallisen kuin globaalisen yhteistyön keinoin.

Esimerkkejä toimenpiteistä tavoitteen toteuttamiseksi

Kansalliset ja kansainvälist sitoumuksset ja verkostot

Joensuun kaupunki on mukana useissa sitoumuksissa ja verkostoissa, joissa asetetaan ilmastonmuutoksen hillintää edistäviä tavoitteita. Kaupunki on mukana esimerkiksi kuntien energiatehokkuushankkeessa (KETS), Euroopan kaupunginjohtajien ilmasto- ja energiasopimuksessa (Covenant of Mayors), European Green Leaf Network sekä FISU (Finnish Sustainable Communities) ja Hinku (hiilineutraalit kunnat)-verkstoissa. Kaupunki on mukana myös kansainvälisessä kestävän kehityksen ICLEI-verkostossa

¹⁷² Joensuun kaupunki | Joensuun maaseutuohjelma

¹⁷³ Joensuun kaupunki | Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025

¹⁷⁴ Sotkanet | Sotkanetin tilastotiedot

(Local Governments for Sustainability) sekä MAL-verkostossa, jossa luodaan uusia tapoja kehittää maankäyttöä, asumista ja liikennettä kestävä kehitys ja elinvoimaisuus huomioiden.

Joensuun kaupunki on tehnyt viime vuosien aikana mittavia ilmastotoimia kaupunkikonsernin sisällä, mutta hiilineutraaliustavoitetta ei kuitenkaan saavuteta yksin, sillä noin kolmasosa kaupungin päästöistä syntyy teollisuudesta ja työkoneista. Siitä syystä Joensuu on luonut ilmaston työstä kiinnostuneille yrityksille oman ilmastokumppanuusverkoston, jonka kasvattaminen on yksi tärkeimmistä ilmasto-ohjelman toimenpiteistä.

Kansainvälinen Joensuu

Joensuussa asuu keskimäärin noin 2450 ulkomaalaistaustaista henkilöä ja ulkomaalaisia vaihto-opiskelejä on vuosittain noin tuhat. Joensuu tekee kansainvälistä yhteistyötä erityisesti strategisiin teemoihin kuten metsäbiotalouteen, koulutukseen, symmetrisen kaupungin kehittämiseen sekä ilmastotavoitteisiin liittyen. Joensuulla on lisäksi kuusi ystävyyskaupunkia; Linköping, Isafjordur, Tønsberg, Hof, Vilna ja Petroskoi, joiden kanssa se tekee yhteistyötä.¹⁷⁵

Katsaus tavoitteiden tilaan:

- Kaupungin yhteistyö kolmannen sektorin, yritysten ja eri organisaatioiden kanssa on laajaa.
- Hyvinvoinnin toimiala järjestää järjestötapaamisia säännöllisesti.
- Kaupungissa toimii nuorisovaltuusto sekä vammais- ja vanhusneuvostot.
- Vuonna 2022 otettiin käyttöön osallistuva budjetointi.

5. Yhteenvetö

Tässä selvityksessä on arvioitu Joensuun nykytilaa suhteessa YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista on arvioitu kaupungin strategian pohjalta. Kuten selvitys

¹⁷⁵ Joensuun kaupunki | Kansainvälinen Joensuu

osoittaa, kestävän kehityksen tavoitteita edistetään Joensuussa jo monilla strategiaa tarkentavilla ohjelmissa, sekä konkreettisilla toimenpiteillä, vaikka kestävän kehityksen tavoitteet eivät suoranaisesti ole strategian lähtökohtana. Selvitys toteutettiin sekä Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluyksikön ja ilmasto-koordinaattorin toimesta. Tekstiin pyydettiin lisäksi kommentit kestävän kehityksen yhteistyöryhmältä sekä aiheen kannalta oleellisiksi tunnistetuista yksiköistä.

Suomen YK:lle esittelemässään kansallisessa tavoitteiden toimeenpanossa on todettu kuntien keskeisenä roolista peruspalvelujen ja maakäyttöratkaisujen kautta kestävän kehityksen tavoitteiden toteutamisessa. Tämä tarkoittaa kuntien tärkeää roolia paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.¹⁷⁶ Asukasluvun kasvua tavoittelevalle Joensuulle on ratkaisevaa huomioida YK:n tavoitteet tulevaisuuden kestävän kaupungin takaamiseksi. Näitä tavoitteita on hyvä tarkastella kaupungin strategian päivittämisessä, sillä kestävän kehityksen tavoitteet toimivat viitekehysenä, jonka kautta kaupungin toimintoja tarkastellaan.

Joensuun ensimmäinen paikallinen vapaaehtoinen kestävän kehityksen raportti kuvailee kaupungin lähtötilannetta kestävän kehityksen kontekstissa. Jatkotoimien kannalta haastavaa on kestävän kehityksen mittaaminen ja vertailukelpoisuus, sillä dataa ei ole aina saatavilla ja vertailu muihin kaupunkeihin ei ole erilaisten toimintaympäristöjen vuoksi mielekästä. Raportti toimii työkaluna sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyyden tarkastelemiseksi kaupungin eri toimialoilla.

---

¹⁷⁶ Kestävä kaupunki | Vipinää kestävään kehitykseen - Agenda 2030 -työkirja kunnille

